

Piyano Dehası: Elif Işıl Karakaş

Victor Hugo, müziğin kelimelere dökülemeyenleri ifade ettiğinin altını çizer. Eğer hala Elif Işıl Karakaş'ın kelimelere dökülemeyenlerini dinlemediyseniz, onun piyanosunun sihrini keşfetmediniz demektir. Manhattan School of Music'e kabul edilen Elif Işıl Karakaş, çocuklar için birçok sosyal projede de yer almaya devam ediyor.

S⁶

Dünya Mirasının Yaşayan İnsan Hazinesi:

Mehmet Gürsoy

UNESCO tarafından 2009 yılında miras taşıyıcı kabul edilen ve "Yaşayan İnsan Hazinesi" ödülü verilen 70 yaşındaki Mehmet Gürsoy, çini sanatının tarihe gömülü kalmasına izin vermedi ve 50 ülkede 72 sergi açarak Kütahya çinisini dünyaya tanıttı.

S⁵

Gazeteerü

Yıl: 13 | Sayı: 109 | Eylül 2021

ERÜ Süleyman Çetinsaya İletişim Fakültesi Uygulama Gazetesi | iletisim.erciyes.edu.tr

Karnımızı Doymak İçin Ekmek, Ruhumuzu Doymak İçin Gül

S¹⁰

2008 yılında özel bir televizyon kanalında kadın programı olarak yayın hayatına başlayan Ekmek ve Gül yoluna web portalı, gazetesi ve dergisiyle devam ediyor. Ekmek ve Gül ekibinden Ekin Elif Saltık çalışmalarını anlattı.

Türk Pop Müziği'nin Avangardı: Sezen Cumhuri Önal

1960'lı yıllarda Türk Pop Müziği'nin öncülüğünü yapan Sezen Cumhuri Önal, dinlerken dinlendiren sesiyle müzik yolculuğunu anlattı.

Sezen Cumhuri Önal, Türk ve yabancı şarkıcılara yaptığı aranjmanlar ve Türk besteleriyle 900'ün üzerinde şarkı sözü yazdı, sanat alanında birçok ödüle layık görüldü. Yüzlerce bestesi farklı sanatçılar tarafından okunan Sezen Cumhuri Önal, 1985 yılından itibaren hazırlayıp sunduğu Müzik Yelpazesi programını 20 yıl boyunca izleyicisiyle buluşturdu. Radyo ve televizyonlarda şarkıları sunarken arka arkaya sıraladığı düşsel, duygusal ve şairane sözcükler ve şarkıcılar için kullandığı "çikolata renkli", "kadife

sesli", "romantizm rüzgarları" gibi tanımlamalarla hafızalarda yer edinen 83 yaşındaki devlet sanatçısı Sezen Cumhuri Önal, Türk Pop müziğine yaptığı hizmetlerden dolayı devlet sanatçılığı unvanıyla onurlandırıldı. Fransa ve İtalya hükümetleri tarafından 'Sanat Şövalyesi Madalyası' ile ödüllendirilen Önal, sanat alanında birçok ödüle layık görüldü. İstanbul'da yaşayan efsane sanatçı Sezen Cumhuri Önal'ın, sanat yolculuğunun izlerini sürdük.

S¹⁴

Defne Sapından Biokütle Yakıt Üretti

S⁹

Ayşegül Abacı, defne sapından ürettiği pelet yakıtıyla Türkiye'nin Kadın Girişimcisi Yarışmasında 2021 yılı 'Yöresinde Fark Yaratan Kadın Girişimciler' kategorisinde ödüle layık görüldü. Abacı, defne sapından ürettiği yenilenebilir biokütle katı yakıtın ısı gerektiren tüm alanlarda kullanılabilir olduğunu söyledi.

Ayşegül Abacı, Hatay'ın Yayladağ ilçesinde doğdu ve büyüdü. Anadolu Üniversitesi Maliye Bölümü mezunu olan kadın girişimci, ailesinin geçimini defneyapraklarını kurutup satarak sağladıklarını anlattı. Defne yapraklarının kurutulması ile geride kalan saplarını o dönemlerde çevresindeki insanlara ücretsiz olarak ısınmada kullanmak için dağıttıklarını ifade eden Abacı şunları ekledi: "Atık dallar ailem için artık bir yük oluşturmaya başlamıştı ücret

istmeden çevremizdekilere kışın ısınmaları için bu atık defne dallarını vermemize rağmen başa çıkılmaz bir hal almıştı. Bir gün bir yangın çıktı. Bu yangında defne peletinin yanıcılığını gördüm. Atıkları nasıl değerlendirebiliriz diye yaptığım araştırmalar beni yenilenebilir enerji olan biokütle yakıtı ile tanıştırdı. Avrupa'da bu yakıtın çok değer gördüğünü ve atık malzemelerden yapıldığını kullanımı sırasında doğayı kirletmediğini öğrendim."

70 Yaşındaki Emekli Astsubay Şampiyonluğa Doymuyor

Ali Dereli, 35 yaş üstü sporcuların katıldığı veteranlar müsabakalarında 20 kez şampiyonluk kürsüsünde yer aldı. "Badminton 7'den 77'ye yapılan bir spordur. Ben şu an 70 yaşındayım ve sağlığım el verirse 77 yaşına kadar bu sporu yapmak istiyorum." diyen Dereli, dünya şampiyonluğunu hedefliyor.

S¹²

İnternetin Olmadığı Köyden Mars'a Keşif Aracı

Elif Eda Güneş, Yozgat'tın Curali köyünden Mars'a uzanan hikayenin baş kahramanı. Mars'a gönderilen keşif aracını tasarlayan şirketin yarışmasına katılan Elif Eda Güneş, Ancha Space Uzay Teknolojileri ekibine dahil oldu.

S²

İnternetin Olmadığı Köyden Mars'a Keşif Aracı

Elif Eda Güneş, Yozgat'tın Curali köyünden Mars'a uzanan hikayenin baş kahramanı. Mars'a gönderilen keşif aracını tasarlayan şirketin yarışmasına katılan Elif Eda Güneş, Ancha Space Uzay Teknolojileri ekibine dahil oldu.

Bir yandan da 'Kelebek Etkisi' adlı projeyi hazırlayan 18 yaşındaki Güneş, bilim ve teknoloji konusunda eğitimler veriyor.

Yozgat'ın Çayıralan ilçesinin Curali köyünde Mustafa ve Hatice Güneş çiftinin 3 kızından en küçüğü olan Elif Eda Güneş, henüz 15 yaşındayken yazılıma merak saldı. Güneş, evlerinde internet ve bilgisayar olmamasına rağmen kağıt ve kalem ile kodlama yöntemini öğrendi. Girdiği sınavda başarılı olarak lise eğitimi için Kayseri'ye gelen Güneş, burada da kendi çabasıyla yeni yazılım hazırladı. Bu proje ile Mars'a gönderilen keşif aracını tasarlayan şirketin yarışmasına katılan Elif Eda Güneş, Ancha Space Uzay Teknolojileri ekibine dahil olmaya hak kazandı. Lise eğitimini tamamladıktan sonra üniversite sınavına hazırlanan 18 yaşındaki Elif Eda Güneş, bir yandan da Türk kızlarına rol model olmak amacıyla 'Kelebek Etkisi' adlı projeyi hazırladı. Güneş, proje kapsamında Yozgat ve Kayseri'deki köyleri gezerek, kız çocuklarıyla bir araya geliyor, bilim ve teknoloji konusunda eğitimler veriyor.

"Mücadelemin fedakarlığını, ailemden ayrılarak verdim."

Çiftçi olan ailesinin kendisini desteklediğini belirten Elif Eda Güneş, hayallerini gerçekleştirmek için Yozgat'taki köyünden Kayseri'ye geldiğini söyledi. Küçüklüğünden bu yana hayal kurduğunu ifade eden Güneş, annesine ve köyde yaşayan kadınlara da okuma yazma öğrettiğini anlattı. Elif Eda Güneş şöyle konuştu: "Ben hayallerimi hedefe dönüştüremiyordum. Gerçekleşmesini düşündüm ve ortaokulda çok çalıştım. Kayseri'de bir anadolu lisesi kazandım. Buraya geldikten sonra da mücadelem başladı. 9'uncu sınıfta çeşitli işlere imza attım. Okula bilim ile ilgili etkinlikler getirmeye çalıştım. 60 kişilik bir ekip oluşturarak bilim sohbetleri yaptık. Mücadele için biraz fedakarlık olması gerekiyor. Ben mücadelem fedakarlığımı da ailemden ayrılarak verdim. Ailemle kışın birlikte Kayseri'de kalıyoruz. Ancak çoğunlukla yaz aylarında köye gidiyorlar. Ben de kendimi idare ediyorum. İnsanların bir şeylerden fedakarlık etmesi gerekiyor. Şu an çok mutluyum. Artık kendimi geliştirebiliyorum. Köyde kalsam bunlar olmayacaktı. Hiçbir insana dokunamayacaktım ve hayallerimi gerçekleştiremeyecektim. Benim hayalim, insanlara faydalı olabilmek. Onların hayatlarına dokunup, insanlık ve daha güzel bir dünya için nasıl daha faydalı bir şeyler geliştirebileceğimi düşünürüm hep."

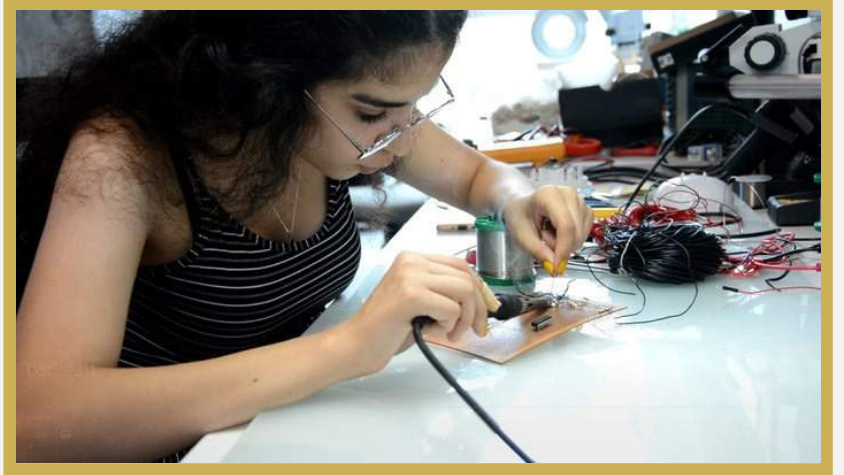
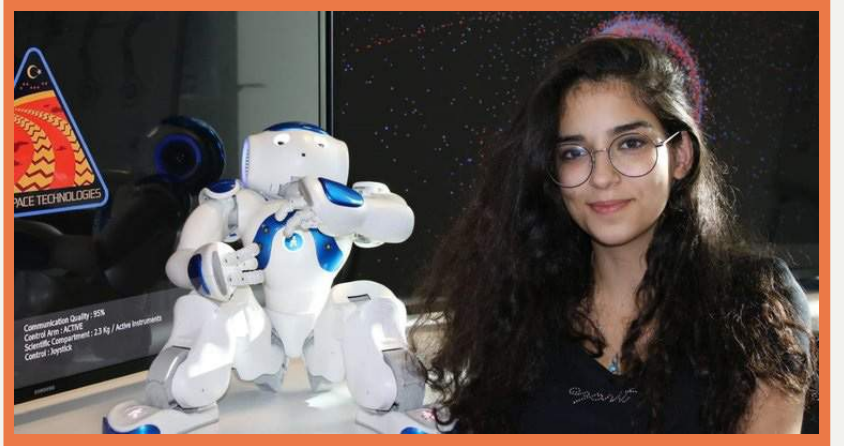
"Yapamazsın diyenler oldu."

5 proje gerçekleştirdiğini belirten Elif Eda Güneş, halen 'Kelebek Etkisi' projesini geliştirdiğini, köyleri gezerek çocukları bilim ve teknoloji ile tanıştırdığını söyledi. Şu an proje olarak sağlık alanına yönelmek istediğini ifade eden Güneş, onkoloji bilim alanının dikkatini çektiğini belirterek tıp kitapları okuduğunu anlattı. Genellikle insanların yaşı ve cinsiyeti nedeniyle kendisine ön yargılı yaklaştığını söyleyen Güneş şöyle konuştu: "Genellikle insanların cinsiyetinden dolayı tepkisi oluyor. Yazılım ve mühendis denilince akla ilk gelen erkekler oluyor. Diğer problem ise yaşımın küçük olmasıydı. Şu an mühendislik öğrencileriyle Erciyes Teknopark'ta proje yaptığım insanlar benden çok büyüktü. Ben oraya 16 yaşındayken girmiştim. Ben en küçükleriydim. Genellikle bana 'yapamazsın' diyenler çok fazla oluyordu. Yapacağıma inanmış gibi gözüküp, inanmadığını o kadar belli eden insanlar beni içten içe üzüyordu. Ben çocuklarla buluştuğumda tekrar enerji toplayıp tekrardan mücadele etmeye başlıyordum. Geleceğimizin umutlarının onlar olduğunu düşünüyorum. Onlar için de asla mücadelemden vazgeçmeyeceğim."

"Kuluçka merkezleri açmak istiyorum."

Üniversitede matematik bölümü okumak istediğini belirten Elif Eda Güneş, onkoloji alanına ilgi duyduğunu belirterek EKG cihazları üzerine çalışmayı çok istediğini belirtti. Güneş, "EKG cihazları yanlış tanı koyabiliyor. 11 yaşındayken bana lösemi teşhisi konmuştu. Daha sonra olmadığım anlaşıldı. Yani yanlış teşhis konulmuş. O zaman ailem ve ben çok panikledik. Bu nedenle bu alanda çalışmayı çok istiyorum." diyerek yaşadıkları korkuyu anlattı. Girişimcilik üzerine ilerlemek istediğini de vurgulayan Güneş "Kuluçka merkezleri açıp gençlere eğitimler verip, kendi şirketlerini açma veya kendi projelerini geliştirme imkanı sağlamak istiyorum. Teknopark'ta iken manevra sistemini geliştirdim ama bir süre sonra durdurdum. Çünkü kış bitti ve bizim testler yapmamız gerekiyordu. Tekrar buzlanmalar başladığında o projeme de başlamayı düşünüyorum." ifadelerini kullandı.

Haber: Emre Bozokluoğlu
Tasarım: Kerim Şimşek

Haber: Leyla Morkoç
Tasarım: Kerim Şimşek

“İnsanın trafikteki davranışlarını anlamaya çalışıyoruz”

Trafik psikolojisi, yaya ve sürücülerin trafikteki davranışlarının altında yatan psikolojik süreçleri inceliyor. Kafkas Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Hastanesi Psikiyatri Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Serhat Tunç ve Trafik Psikoloğu Nazlıgül Cengiz Türkiye’de yeni tanınmaya başlayan ve psikolojinin uygulamalı alt dallarından biri olan trafik psikolojisine ilişkin bilgiler verdi.

Modern dünyada yaşanan hızlı değişimler psikoloji bölümünün önemini artırıyor. Psikolojinin uygulamalı alt dallarından olan trafik psikolojisi, yaya ve sürücülerin trafikteki davranışlarının altında yatan psikolojik süreçleri inceliyor. Kafkas Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Hastanesi Psikiyatri Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Serhat Tunç trafik psikolojisinin amaçlarını şöyle ifade etti: “En temel amaç, trafik kazalarını ve bu kazalardan doğan ölümleri azalmaktır. Aynı zamanda da sürücülerin ve yayaların trafikte sergiledikleri davranışlarının altında ne gibi psikolojik sebeplerin yattığını araştırmaktır.”

Sürücü kimliği ve kişilik

Trafik psikolojisinin, ulaşım araçlarının yapımı ve tasarımı, kazaların önlenmesi ve trafik güvenliğinin iyileştirilmesi gibi temel araştırma alanlarının olduğunu vurgulayan Psikolog Nazlıgül Cengiz, davranış ve kaza araştırmasının da araştırma alanlarından olduğunu ve bu alanın sürücülerin yaş, cinsiyet, kullandıkları ulaşım araçları gibi sahip oldukları sosyo-demografik farklılıkların karşılaştırılarak trafikteki davranışlarının incelenmesi olduğunu belirtti. Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan akademik çalışmalara değinen Doç. Dr. Tunç özellikle 18-25 yaş arası genç erkeklerin trafikte daha fazla ölüm oranına sahip olduğunu, belirterek sözlerini şöyle sürdürdü: “Trafikte bir sürücü, öfkeli ve sabırsız davranışlar sergiliyorsa mutlaka tıbbi tetkiklerinin yapılması gerekiyor. Troit hormonları yükselse o birey sabırsız olur. Sürücüler de depresyon, dürtü kontrolü bozukluğu da olabilir ve bu teşhisler mutlaka bir uzman tarafından incelenmeli, araştırılmalıdır. Sürücünün o sırada yaşadığı bir duygusal problem mi yoksa tıbbi bir problem mi? olduğu mutlaka ayırt edilmelidir. Eğer ayırt edilmişse o zaman kişiliğin yansıması görülebilir. Araştırmalara göre, araç içerisinde aynı yaşlarda yolcu olması, bir akran etkisi yaratarak kaza riskini artırmaktadır. Özellikle alkol alarak araç kullanımı, emniyet kemeri kullanımının 18-25 yaş gruplarında daha düşük olması, araç kullanırken cep telefonları ile meşgul olma ve özellikle yüksek hızda araç kullanma gibi davranışsal unsurlar da gençleri riske atmaktadır.”

“Kadınlarda risk algısı, erkeklere göre daha yüksek”

Trafik kazalarının en önemli nedeninin hızlı araç kullanma olduğuna işaret eden Nazlıgül Cengiz, trafikte kadınların hatalara, erkeklerin ise ihlallere daha yatkın olduğunu ifade ederek şöyle devam etti: “Trafik kazalarına baktığımızda, dünyada yapılan çalışmalar, trafikte kadınların hatalara, erkeklerin ise ihlallere daha yatkın olduğunu gösteriyor. Örneğin aynayı kontrol etmeden yola çıkan bir kadın kazaya karıştığında bu niyetli olmadan yapılan bir davranışla ilişkilendirilebilir. Ancak erkeklerin karıştığı kazalara bakıldığında durum farklılık gösterebiliyor. Örneğin kazaya karışan bir erkek sürücü, hız yaptığı ya da öndeki araçla sürüş mesafesi bırakmayarak kazaya sebebiyet verdiği için, bu davranış niyetli davranışla ilişkilendiriliyor.” Cinsiyet farklılığının sebeplerinin içerisinde en önemlisinin öfke olduğunu ve erkeklerin trafikte kadınlara nazaran daha öfkeli olduklarını dile getiren Nazlıgül Cengiz, erkeklerin trafikte öfkelerini bedensel veya sözel olarak ifade ettiklerini kadınların ise sorun karşısında daha çözüm odaklı davrandıklarına işaret etti. Kadın ve erkek davranışları arasındaki farklılıkların trafikteki etkilerine de değinen Cengiz şöyle konuştu: “Cinsiyet farklılığının evrimsel bir geçmişi var. Bu geçmişe bakarsak erkek avcı, kadın ise toplayıcıydı. Avcı atalarımız da hızını ve becerisini bir av bulmak için gittiği bir ormana veya patikalı bir yolda günlerce avını bulmak için kullanmışlardır. Günlerce süren avcılıktan sonra bir de dönüş yolunu bulmak gerekiyordu. Bunun içinde yer-yön bulmaları zorunlu hale geliyordu. Yer-yön bulma, analiz

etme kabiliyetlerini kazanan avcı erkek evine rahatlıkla dönebiliyor. Ama kadın toplayıcılık yaptığı için ava gitmiyor ve yer-yön bulma, analiz yapma becerilerine sahip olmuyor. İşte atalarımız kazandıkları bu becerileri, gen yoluyla kendilerinden sonraki kuşaklara aktarmışlardır. Şimdi kadın- erkek araç sürüş deneyimine baktığımızda erkekler en kısa yolları hızlıca bulup o yollardan geçerken, kadınlar gitmek istedikleri yerlere uzun yollardan üzerinden risk almadan gidip belki de birkaç defa arayıp deneyimledikten sonra kısa yolları bulup gitmek istedikleri yerlere gidebiliyorlar. Bu da trafiğe yansıyan farklılığın resmidir.”

Trafik Farkındalığı

Trafikte sürücülerin çok dikkatli ve olabildiğince sakin olmaları gerektiğine dikkat çeken Serhat Tunç, trafik bilincinin oluşturulmasının önemine şöyle dikkat çekti: “Bu bilinçlilik konusunda yapılabilecek en önemli şey topluma ilkokuldan itibaren trafik eğitimi artırılmalı, bu eğitimle beraber insanlara; birbirlerine karşı saygılı olma ve empati kurabilme becerisi aşılanmalı ve gelecek tüm nesillere bu farkındalık aktarılıp, benimsetilmelidir. Ayrıca ticari araç şoförlerine geçtiğimiz aralık ayından itibaren zorunlu olarak getirilen Psikoteknik Muayene ve Değerlendirme Raporu sayesinde can kayıplarının önüne geçileceğini düşünüyorum. Trafikte kurallara uyulmalı, sakin, sabırlı bir tutum sergilenmeli ve en önemlisi trafikteki herkesin bir işinin, bir planı ve hayatının olduğunu unutmamalı, empatik bir tutum içerisinde olarak trafik kurallarını uyup, sağduyulu olunmalıdır.”

İletişim Fakültesi Adına İmtiyaz Sahibi: İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hakan Aydın | **Genel Yayın Yönetmeni:** Doç. Dr. Ebru Davulcu
Yazı İşleri Müdürü: Dr. Öğr. Üyesi Deniz Elif Yavalar | **Yayın Danışmanı:** Doç. Dr. Fikret Yazıcı | **Görsel Yönetmen:** Arş. Gör. Burak Ünlü
Sayfa Tasarımı: Fatih Arık - Kerim Şimşek - Mehmet Uğur - Nurgül Eki
Haber Merkezi: Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Haber Ajansı
Adres: Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Talas/Kayseri | **Telefon:** 0352 4375261 | **Faks:** 0352 4375261

Haber: Hamza Yüksel
Fotoğraf: Hamza Yüksel
Tasarım: Fatih Arık

Adana'da sinema makinisti emekli Sabri Şenevi, evinin zemin katını 2011 yılında sinema evine dönüştürdü. Şenevi, "Amacım gençlere Yeşilçam ve dünya sinemasını tanıtmak; yaşıtım insanlara da geçmişi hatırlatmak." dedi.

Merkez Seyhan ilçesi Ali Dede Mahallesi'nde yaşayan 63 yaşındaki Sabri Şenevi'nin beyaz perdeye olan tutkusu, 5 yaşındayken babasıyla gittiği yazlık sinemayla başladı. Bu süreçte sinema çöplüklerine atılan film ve afişleri toplayarak biriktiren Şenevi, 17 yaşına geldiğinde yazlık sinemada gönüllü makinistlik yapmasının yanı sıra koleksiyonu için yeni materyaller toplamayı sürdürdü. Makinistlik yaptığı 15 yılda çok sayıda film ve afiş arşivine kazandıran Şenevi, evinin zemin

katını 2011 yılında sinema evine dönüştürmeye karar verdi. Şenevi, koleksiyonundaki 4 film makinesi, 260 makara film ve yaklaşık 25 bin dijital film ile 10 bin film afiş arşiviyle 8 yılda müzesini oluşturdu. Ziyaretçiler sinema evinde, gazoz ve patlamış mısır eşliğinde eski makinelerle ücretsiz olarak nostaljik filmler izleyebiliyor.

"Gönüllü olarak sinema makinistliği yaptım"

Babasının, annesiyle kendisini çocukken yazlık sinemaya götürdüğünü belirten Şenevi, "Film başlama saati geldi, ışıklar söndü. Yarı çıplak bir adam çıktı, bağırmağa başladı. Ormanın içinden aslanlar, kaplanlar, zürafalar, filler çıktı. Hayvanlar Tarzan'ın yanında toplandı. Hiç unutmam o sahneyi, beni de içine çekti. Sinema sevgim, tutkum o sahneyi gördükten sonra başladı. Beyaz perdenin büyümesini o sahneden sonra anladım. O yıllarda makinistler kesilen filmleri ve afişleri atarlardı.

Bunları bizim evin yakınındaki çöplüğe dökerlerdi. Arkadaşlarımla sinemanın çöplüğü geldiğinde koşar filmleri ve afişleri toplardık. Yırtılan afişleri yapıştırırdım, kırışanları düzeltirdim." şeklinde konuştu.

"8 yılda müzemi oluşturdum"

"Sinemanın eskiden birleştirici bir ruhu vardı, şimdilerde ise ne o ruh, ne de eski atmosfer hiç ama hiç yok." diyen Şenevi şunları ekledi: "Ben de o eski atmosferi yaşatmak adına evimin zemin katını sinemaya dönüştürdüm. Tahta sandalyeler, gazozlar, patlamış mısırlar ve de gökyüzünde yıldızlar varken, duvara yansıttığım filmlerle geçmişi hatırlatıyorum. Müzeme lise ve üniversitede okuyan öğrenciler geliyor. Fotoğrafçı, sinemacı arkadaşlar geliyor. Sinema evimizde, her dönemden yerli ve yabancı filmlerin afişleri sergileniyor. Sinema makineleri, makara filmler, kitaplar, kasetler, plaklar gibi birçok şey var. 4 film makinesi, 260 makara film ve yaklaşık 25 bin dijital film ile 10 bin film afiş arşiviyle 8 yılda müzemi

oluşturdum. İstek üzerine film oynatıyoruz. Ziyaretçiler ne zaman isterse film izleyebiliyorlar. Amacım, gençlere Yeşilçam ve dünya sinemasını tanıtmak, yaşıtım insanlara da geçmişi hatırlatmak."

Sinema tutkusunu anlatmaya devam eden Şenevi, küçükken parasının olmadığı günlerde sinemaya kaçak olarak girdiğini şu şekilde aktardı: "Sinemaya o kadar tutkuluym ki yeni bir film gelmiş gidip izlemem gerek, lakin cebime bakıyorum param hiç kalmamış, bende gördüğüm bir kadının paltosunun içine saklanarak o şekilde kaçak olarak sinemaya girerdim." Şenevi, sinema makinistliğine 1975'te başladığını belirterek "Makinistliği para için değil sevdiğim için yaptım. Meslek olarak görmedim. Gündüz baba mesleği tenekecilik, akşam gönüllü olarak sinema makinistliği yaptım. O yıllarda Adana'da 150'ye yakın sinema vardı. 1990 yıllarına kadar gönüllü olarak çalıştım" ifadelerini kullandı. Şenevi, büyük bir zamanını ve parasını sinemaya harcadığından, kendisini anlayabilecek bir kadının olmayacağını düşünerek hiç evlenmedi.

DÜNYA

Mirasının

Yaşayan İnsan

Hazinesi

UNESCO tarafından 2009 yılında miras taşıyıcı kabul edilen ve “Yaşayan İnsan Hazinesi” ödülü verilen 70 yaşındaki Mehmet Gürsoy, çini sanatının tarihe gömülü kalmasına izin vermedi ve 50 ülkede 72 sergi açarak Kütahya çinisini dünyaya tanıttı.

Denizli’de 1950 yılında dünyaya gelen Mehmet Gürsoy, hayatının 45 yılını çini sanatına adanmış bir isim. “Bugüne kadar dünyada 72 sergi açtım. Bunların 15’i Amerika’da, 2’si Japonya’da, Kore, Singapur, Almanya, Paris, Dubai, Senegal ve Orta Doğu’nun birçok ülkesinde sergi açarak 2 bin kilometre yol kat ettim.” diyen Gürsoy, 2009 yılında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından ‘Yaşayan İnsan Hazinesi Kültürel Miras Taşıyıcısı’ seçildi. 2019 yılında da sanata katkılarından dolayı Yüksek İnsani Değer Ödülü’ne layık görülen Mehmet Gürsoy, Kütahya şehrinin Germiyan sokağında bulunan atölyesinde dünya müzelerini süsleyen eserlere imza atmaya devam ediyor. Dünya mirasının yaşayan efsanesi Mehmet Gürsoy, çini sanatını anlattı.

Çini sanatı ile nasıl tanıştınız?

45 yıldır çini sanatıyla uğraşıyorum. Kayseri Eğitim Enstitüsü mezunuyum ve 30 yıl hocalık hayatım var. Kütahya’da yapılan çinileri beğenmiyordum, ilkel görünüyorlardı ve renkleri kompozisyonları bozulmuş gözüküyordu. Kendi kendime bu tarihi sanat neden geçmişte kalsın, yeniden hayata neden geçmesin diye sordum. Hocaların hocası olan Prof. Dr. Muhsin Demironat ile yolum keşti onun sayesinde öğrendim çini sanatını. Sanatımın 11. yılında Cumhurbaşkanlığı himayesinde büyük bir yarışma düzenlendi. Bu yarışmada 3 büyük ödüle layık görüldüm. Ondan sonra da 2009 yılında, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından miras taşıyıcı ve yaşayan insan hazinesi olarak kabul edildim. 4 Mart 2019 da sanata katkılarımdan dolayı Üsküdar Üniversitesi tarafından Yüksek İnsani Değer Ödülü’ne layık görüldüm.

UNESCO tarafından ‘Yaşayan İnsan Hazinesi Kültürel Miras Taşıyıcısı’ seçildiğinizde neler hissettiniz?

Amerika New York’ta bir sergideyken Facebook’tan bir mesaj aldım. Kültür Bakanlığı arkeologlarından bir bey, “hocam müsaitseniz size bir ziyarete geleceğiz” yazmış. Amerika’dayım döndüğümde haber verdim dedim. Sonra bir ekip beni ziyarete geldi. Onlara çini sanatının bütün

inceliklerini anlattım. Meğer gelen UNESCO bilim kuruluymuş. Bir ay kadar sonra Kültür Bakanlığı raportörü aradı. Aramasının nedeni, “sizi miras taşıyıcı gördüğümüz için UNESCO sürecinde sizi değerlendirmeye tabii tuttuk şu andan itibaren yaşayan insan hazinesi ilan edildiniz” dedi. Gerekçeyi sordum ben de tabii, onlar da “tarihin derinliklerinden günümüze 400 yıl sonra sanatın hem orijinal renklerini hem de orijinal kompozisyonları hayata geçirdiğiniz için yaşayan insan hazinesi seçildiniz” dediler. Bu beni çok gururlandırdı, ülkem ve sanat adına bir başarı elde etmekten mutluluk duydum.

“Çini sanatı, bir göz musikisidir.”

Çini sanatı sizin için ne ifade ediyor, size neler kattı?

Dumlupınar Üniversitesi Çini İşlemeciliği atölye bölümü dersinde, bir gün öğrencim bana çininin ne demek olduğunu sordu. “Çini bir seramik türüdür, gözler için bir musikidir.” dedim. Benim için çini sanatı yaradılıştaki güzelliği, ahengi, dengeyi, ölçüyü keşfetmesi için

insana verilen ilahi bir nimettir. Sanat kâinatı okumaktır. Gözümüzün nuru kalbimize yansıyan görüntülerdir, onları gören fırancının ucunu aksettirir ve objelere disiplin verir. Sanatın amacı kendimizi, ruhumuzu hayatın gündelik tozlarından temizlemektir. En güzel ifade ile ibadet eder gibi olursunuz çizgi çekerken. Sanat şifadır, sanatkar şifacıdır. Sanat hayatım boyunca önce görmeyi öğrendim, görmeden çizemezsiniz. Muhsin Demironat hocamla bir anımı paylaşmak isterim. Hataî çiçeği vardır. Tohumu, ana karnını, doğuşu sembolize eder. İşte bir gün hataî çiziyoruz, Muhsin hocam çizirdi tahtaya biz de ona bakar çizerdik. Yedi sekiz defa çizdim götürdüm, “olmamış evlat” dedi. Sonra boş kağıtla yanına gittim “hocam siz çizer misiniz” diye, çizdi verdi elime “böyle çizeceksin” dedi. Aradan biraz zaman geçtikten sonra hocaya tekrar gittim “nasıl olmuş” hocam diye, “olmamış evlat” dedi yine. Ben de “hocam sizin çizdiğiniz gösterdim” dedim. Hoca “evlat sen hoca değil misin öğrencini iyi yetiştirmek istemez misin, ben çizdiysem de olmamış; sen çizdiysen de olamamış, çiz evlat çiz bu sanat çizgi sanatıdır” dedi. Anladım ki bu sanat çizgi sanatı, estetik zarafet sanatıdır. Bu inceliklerin hepsini biz Muhsin hocadan öğrendik.

Çini üzerindeki figür ve motiflerin anlamları nedir?

Üzerinde en çok kullanılan çiçekler lale, karanfil ve güldür. Bunların anlamları vardır. Lalenin üzerinde Allah’ın adı yazılıdır, Allah’ın adı duvarlarda devamlı zikredilsin diye atalarımız laleyi çok kullanmışlardır. Karanfil, dervişlerin çiçeğidir. Hz.

Mevla’nın, Hacı Bayram Veli’nin, Yunus’un, Karacaoğlan’ın çiçeğidir. Bunlar kavuklarının kenarlarında veya ağızlarında karanfil çiçeği taşır, kokularını çok severlermiş. Gül, Hz. Muhammed’in çiçeğidir, teninin rengini ve kokusunu temsil eder. Camileri, türbeleri, konakları, üstatlarımız sarayları işte böylesine kutsal çiçeklerle bezemişlerdir. Allah’ın ve sevgili kullarının isimleri duvarlarda devamlı anılsın, yaşatılsın diye. Kuş motifleri ise yaratılan kuşlar değil, cennette oldukları düşünülen kuşlardır, biz onlara cennet kuşu diyoruz.

Kütahya ve İznik çinisinin aralarında bir fark var mı?

Evet var. İznik çinisi Osmanlıda saraylara hitap etmiş, sarayın yardımcıları olduğu için yüksek sanat İznik’te gelişmiştir. Bugün dünya müzelerini süsleyen eserler İznik çinisi sayesinde. Kütahya çinisi konağa hitap etmiş, kap kakak, kâse, sürahi, bardak bunlarla uğraşmışlardır. Ama eski İznik şimdi Kütahya’da yaşıyor, eski Kütahya’da şimdi İznik’te yaşıyor. Teknoloji çini sanatını nasıl etkiledi? Eskiden odun fırınlarına sürüyorduk bu eserleri, ustalar 15-16 saat fırının altından Ateş-hanelere odun atıyorlardı. Fırının başında beklemek zorundaydık, beklemezseniz fırın geçebilir, içinde yapılan bütün eserlerin bozuk çıkma ihtimali çok yüksekti. Şimdi gazlı ve elektrikli fırınlar var programlıyoruz ve parmak ucuyla tuşlayıp bekliyoruz. Ama boyama işlemi halen elle yapılmakta ve böyle yapılmak zorunda. Çıkartma ve makinelerle boyayanlar sanatın katilleridir. Çünkü bu sanat el sanatıdır. Osmanlı ve Selçuklu döneminde elle yapılmıştır ve elle yapılmaya devam edilmelidir.

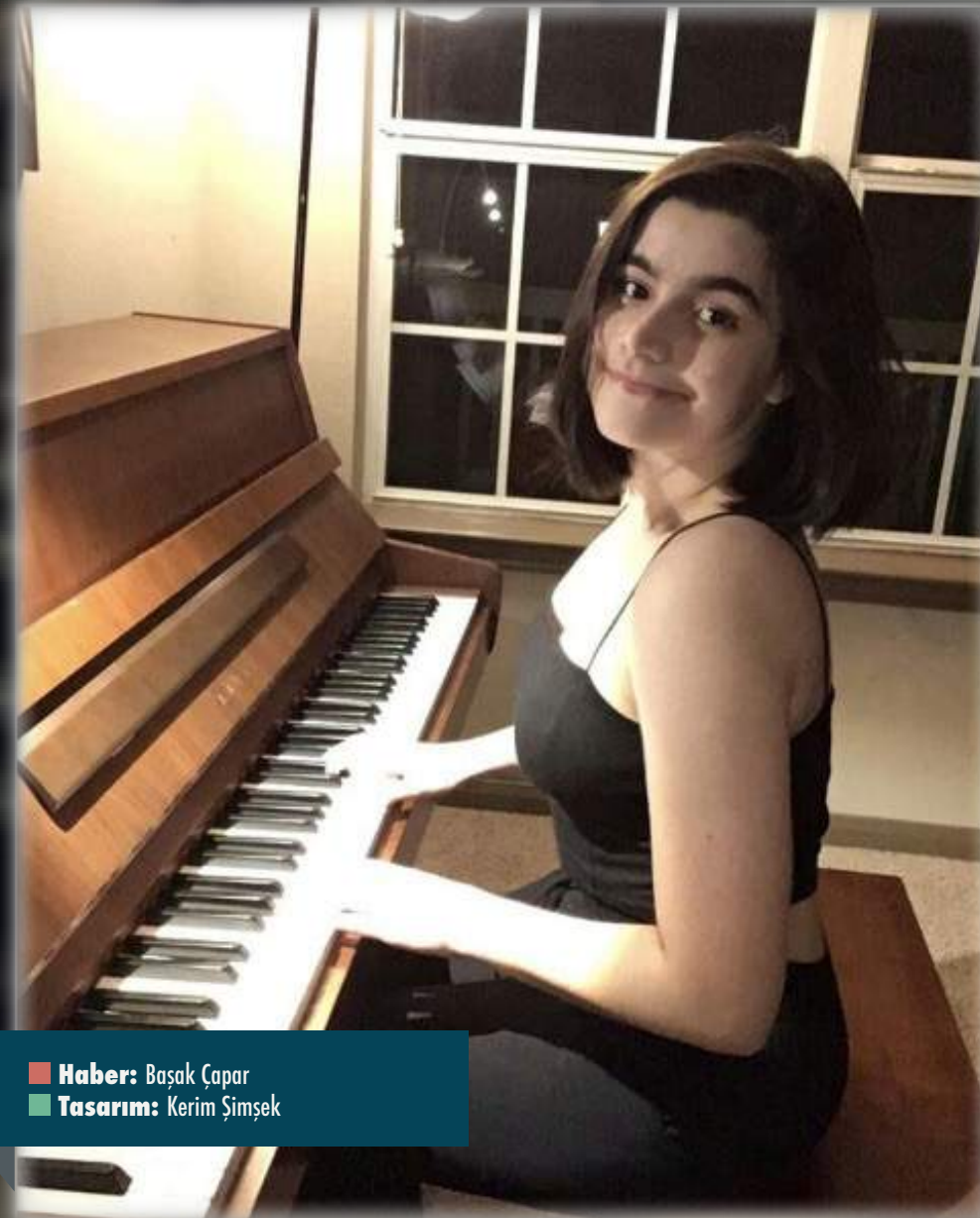
Çini sanatını öğrenmek isteyenlere tavsiyeleriniz nelerdir?

Sanata sevdalı olanlar mutlaka akademik eğitim almalı, usta çırak ilişkisi ile bir yere kadar olur sadece karnınızı doyurursunuz. Ama akademik eğitim alır, bu sanatın ilmiyle de uğraşırsa kendini sanat alanında yüceltir, dolayısıyla siz de yücelirsiniz. Ordinaryüs Profesör Süheyl Ünver’in çok güzel bir sözü vardır diyor ki, “Enteresan insan olun yavrum, hayatta yalnız normalin canı sıkılır” yani farklı olun diyor. Mutlaka Anadolu insanı kendi branşının dışında güzel sanatların bir dahıyla uğraşmalı ve dünyasını değiştirmeli.

Piyano Dehası: Elif Işıl Karakaş

“Dünyaya Türk ekolünü tanıtmak istiyorum”

Victor Hugo, müziğin kelimelere dökülemeyenleri ifade ettiğinin altını çizer. Eğer hala Elif Işıl Karakaş'ın kelimelere dökülemeyenlerini dinlemediyseniz, onun piyanosunun sihrini keşfetmediniz demektir. 18 yaşındaki müzik dehası uluslararası arenada onlarca piyano yarışmasında birinci olarak Türkiye'nin gururu oldu. Üniversite eğitimi için dünyanın en iyi müzik okullarından biri olarak gösterilen Manhattan School of Music'e kabul edilen Elif Işıl Karakaş, çocuklar için birçok sosyal projede de yer almaya devam ediyor.

Mütevazı bir ailenin tek çocuğu olan 18 yaşındaki Elif Işıl Karakaş, Akdeniz'in kalbi Antalya'da büyüdü. 14 yaşından beri Amerika'da yaşamını sürdüren Karakaş'ın siyah/beyaz tuşlarla ilk karşılaşması, 5 yaşındayken annesinin teşvikiyle oldu. Piyano eğitimlerine bu süreç içerisinde başlayan Karakaş'ın üstün yeteneği, ders veren öğretmeninin kulağının çok iyi olduğunu fark etmesiyle anlaşıldı. 2 yıl boyunca piyano eğitimlerine devam eden Karakaş, 2010 yılında öğretmenin de önerisi ile Antalya'da üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitim gördüğü Antalya Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) konservatuvarı sınavına girdi. Elif Işıl Karakaş, formel olarak BİLSEM'de Gökçe Göktepe'nin öğrencisi olarak akademik müzik eğitimine başladı. İlerleyen süreçte Elif Işıl Karakaş, Cemal Süreyya'nın kelimelere döktüğü gibi hiç uzakta olmayan ruhundaki duyguları parmakları aracılığıyla siyah beyaz tuşlara müthiş bir hışımla bastı. Amerika'da üst üste iki yıl ödül alan ilk Türk olan dahi piyanist, 2017 yılında yine ABD'de düzenlenen Carmen Clavier Klasik Piyano Yarışmasında 6'ncı oldu. Dünyanın en iyi müzik okullarından Manhattan School of Music'e burslu olarak kabul edilen Elif Işıl Karakaş aldığı diğer ödüller ise şöyle sıraladı: “2012 yılında Bulgaristan'daki Uluslararası Hopes, Talents, Masters Klasik Piyano yarışmasında ikincilik, 2013 yılında Uluslararası 10. Horowitz Competition yarışmasında beşincilik, 2015 yılında 15. Uluslararası Piyano Yarışması üçüncülük, 2016 yılında ABD Uluslararası Klasik Piyano Yarışmasında altıncılık, 2017 yılında SANSEV İstanbul Uluslararası Çoksesli Korolar Yarışması en uyumlu koro ödülü-korrepetitor ve Okullar Arası Klasik Müzik Yarışması üçüncülük, 2017 ve 2018 yılında Texas Eyalet Piyano Yarışması 3 kategoride birincilik, 2019 yılında Dr. Fred And Wanda Pauling Piyano Yarışması ikincilik ve Texas Eyalet Piyano Yarışması ilk iki kategoride birincilik, üçüncü kategoride üçüncülük, 2017-2021 yılları arasında liseler arası yarışmaların tamamında birincilik ödülüne layık görüldüm.”

“Çalışma sürelerim gittikçe arttı”

Öğretmenleriyle, evde kendi çalışmasıyla ışığını yıldıza çevirme yolunda önemli adımlar attığını söyleyen Karakaş: “İlk yarışma heyecanımla birlikte çalışma sürelerim gittikçe arttı ve bundan hiç şikâyet ettiğimi hatırlamıyorum. Uluslararası yarışmalara giderken her zaman ilk hedefim ilk üçe girmektir. Carmen Clavier klasik piyano yarışmasında çok heyecanlıydım. Yarışmada kullandığımız piyano ile daha önce prova fırsatı da verilmedi yarışmacılara. Sesini, teknik özelliklerini hiç bilmediğim bir piyanoda çalacak olmakta beni çok strese sokmuştu. Ayrıca piyanoda çok iyi Asyalı ve Rus rakiplerim vardı. Carmen'de ilk 3 giremesem de her yarışma iyi bir tecrübe ve iyi bir ders öğrenciler için. Bu yarışmada bana stres ve heyecanımı daha fazla kontrol etmem gerektiğini öğretti.” ifadesini kullandı. Başarı merdivenlerini çıkarken yalnız olmadığını dile getiren piyanist, kuşkusuz bu süreç içerisinde öğretmenlerinin emeğinin çok büyük olduğunu belirterek “Zaten ortada bir başarı varsa bu aile, öğretmen ve öğrencinin ortak çabası ile ortaya çıkar.” dedi.

“3 dil biliyor”

Elif Işıl Karakaş, henüz 10 yaşındayken öğretmeninin “çaldığın eserin ne ifade ettiğini bilmezsen sadece tuşlara doğru basmış olursun, anlamak ve o hislerle çalabilmek için eserleri kendi el yazılarında, dillerinde aldıkları notlardan anlayarak çözebilirsin” söylemi ile dil öğrenmeye başladı. Nota müzik tarihi ve arşiv araştırmaları yapabilmek adına Rusça ve Almanca dilleri üzerine eğitim aldığını belirten Elif Işıl Karakaş, hala bu eğitimlerine devam ettiğini anlatarak şöyle devam etti: “İngilizce bir dünya dilidir. Öğrenmek bir tercih değil zorunluluk oldu benim için. 3 dilde de okuryazar seviyesindeyim. Klasik müzikte en çok kullanılan diller Rusça ve Almanca dilleri olduğundan ve en büyük besteciler bu ekollerden geldiği için bu dilleri de öğrenmem gerekti.”

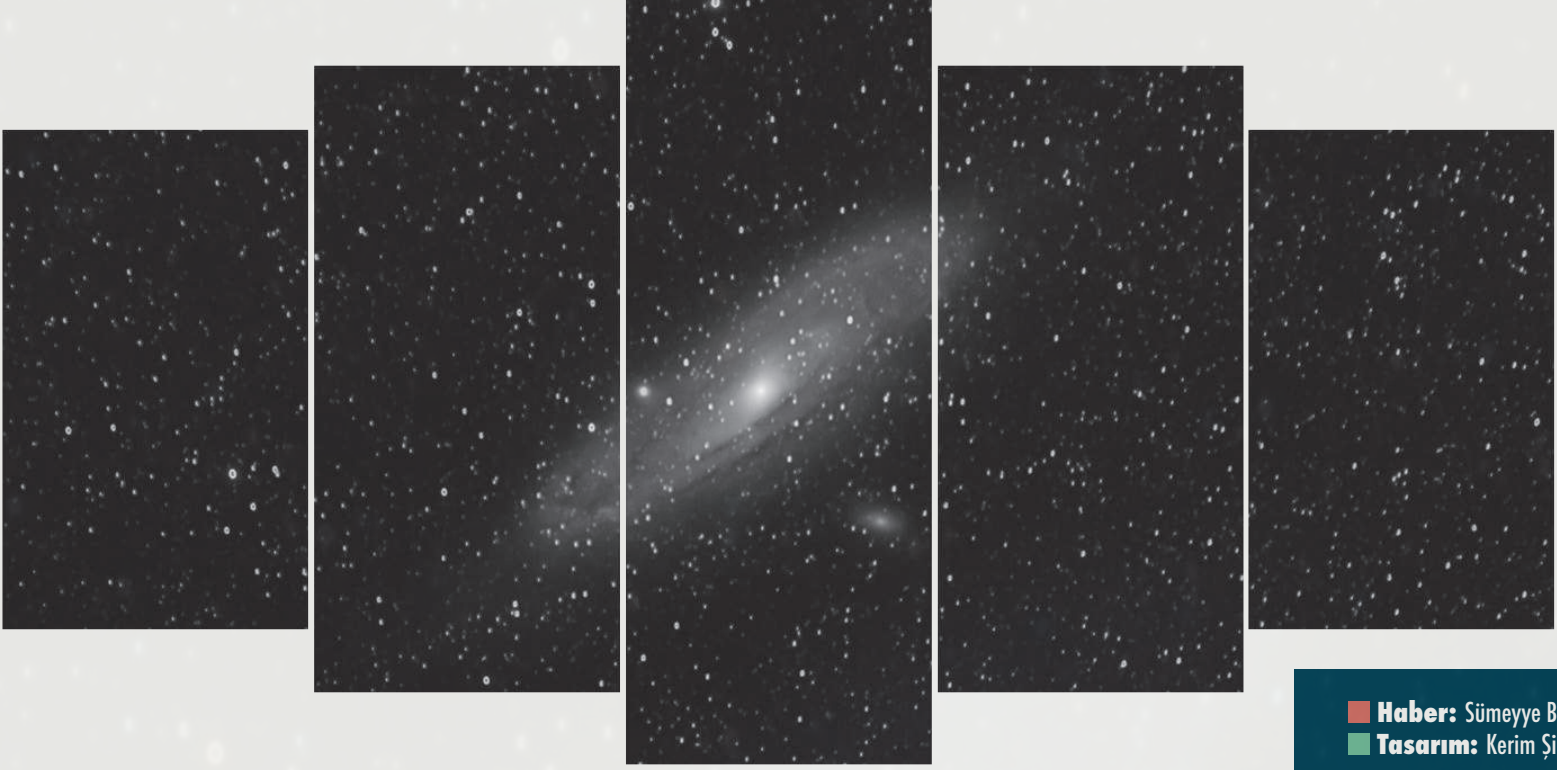
Hayallerinin müzik okulunu kazandı

Elif Işıl Karakaş, çocukluğunun “dream college” olduğunu söylediği dünyanın en iyi müzik okullarından Manhattan School of Music'e kabul edildi. Önümüzdeki sezon başlayacağı okulu için heyecanlı olduğunu ifade eden üstün yetenekli piyanist: “Dünyanın en iyi müzik profesörlerinin olduğu bir okul, bana ve müziğime katacağı şeyler beni heyecanlandırıyor.” dedi. Amerika'nın çok geniş müzik çeşitliliği olan bir ülke olduğunu belirten Karakaş: “Her ekolden bir şeyler öğrenebiliyorum, bunun yanında ben de Türk ekolünü diğer müzik insanlarına tanıtmak imkânı buluyorum. Dünyanın birçok ülkesinde müzik eğitimi alan yüksek eğitim öğrencilerine ücretsiz ya da yüksek burslu eğitim ortamı oluşturarak bildiğimiz her şeyi aktarırken karşılıklı bir bilgi akışının olabileceği akademik bir eğitim ortamı oluşturmayı çok isterim. Ayrıca yurt dışında eğitim almanın en güzel yanlarından biri de, ortak bir dilde birleşmek ve dünya insanı olabilme fırsatını yakalamak” diye konuştu. Elif Işıl Karakaş hayranı olduğu isimleri ise şöyle sıraladı: “Birçok isim sayabilirim, hepsi birbirinden farklı ve çok özel sanatçılardır. Horowitz, Rubinstein, Daniel Barenboim, Khatia Buniatishvili, Andras Schiff, Fazıl Say, Gülsin Onay, Hande Dalkılıç gibi alanında yetenekli isimleri örnek alıyorum. Türk Beşlerinin hepsinin eserlerini çok seviyorum. Ayrıca Rachmaninov Piano Concerto no.3 eseri büyüleyici, farklı, çok büyük, zor bir eser olması yönüyle en sevdiğim parçalardan biridir.”

Çocuklara ücretsiz ders

RadyoBir'de her hafta ünlü bir konu davet ederek keyifli sohbetler sunan Karakaş, radyo programının müziğini daha fazla insana ulaştırma imkânı sağladığını belirterek Türk ve yabancı göçmen çocuklara piyano ve solfej derslerini ücretsiz verdiğini ifade etti. Dahi piyanist, Houston foodbank, şehir kütüphanesi, çocuk hastaneleri gibi kuruluşlarda gönüllü hizmetin yanında sınıf arkadaşlarıyla bazı sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinde moral konserleri vererek elinin uzanabildiği insanlara müziğinin gücünü vermeye devam ediyor.

UZAYIN DERİNLİKLERİNE UZANAN BİR YOLCULUK: ASTROFOTOĞRAFÇILIK

Haber: Sümeyye Bilgili
Tasarım: Kerim Şimşek

Çocukluğundan beri uzaya meraklı olan Mustafa Aydın, gözlemlediği gökyüzünü 7 yıldır fotoğraflıyor. Bir kare fotoğrafı elde etmek için günlerce emek verdiğini vurgulayan Aydın, dünyaya en yakın galaksi Andromeda'yı görüntülediğini ifade etti. İngiliz Royal Museums Greenwich tarafından düzenlenen yarışmada Mustafa Aydın'ın 'Kuzey Işıkları Kategorisi'nde çektiği kare, 7 bin fotoğraf arasından ilk 10'a girerek sergilenmeye layık görüldü.

Ankara'da danışmanlık şirketi sahibi olan Mustafa Aydın, küçük yaşlarda başlayan uzay merakını 12 yıl önce aldığı küçük bir teleskopla hobiye dönüştürdü. Yaz, kış demeden gökyüzünü tanımaya ve uzayın derinliklerini gözlemlemeye başlayan Aydın, gördüklerini belgelemek ve sanata dönüştürmek için astrofotoğrafçılığa başladı. Astrofotoğrafçılığın bilimin ve sanatın bir araya geldiği nadir fotoğrafçılık dallarından bir tanesi olduğunu söyleyen Aydın, multidisipliner bir hobi çeşidi olduğunu belirterek, "Gökyüzü nesnelerinin günümüz sensör teknolojileri ve optik elemanlarla fotoğrafının çekilmesi, kalibre edilmesi, istiflenmesi aşamalarının tamamına astrofotoğraf diyebiliriz." ifadesini kullandı. Aydın'ın birçok fotoğrafı, sosyal medya platformlarında günün, ayın fotoğrafı seçildi. İngiliz Royal Museums Greenwich'in düzenlediği 'Yılın Astronomi Fotoğrafçısı Yarışması'nda Kuzey Işıkları Kategorisi'nde çektiği kare ise 7 bin fotoğraf arasından ilk 10'a girerek sergilenmeye layık görüldü.

"Astrofotoğrafçılığın kendi içerisinde alt dalları var"

Astrofotoğrafçılığın kendi içerisinde alt dalları olduğunu belirten Aydın, "Fotoğraflamak istediğimiz gök objesine göre farklı ekipmanlar kullanıyoruz. Geniş alan astrofotoğrafçılığı yani samanyolu,

takım yıldızları, meteor yağmurları için günlük hayatta kullanılan bir DSLR fotoğraf makinesi, lens ve tripod yeterli oluyor. Derin uzay fotoğrafçılığı ise yıldızlar, galaksiler, nebular, kuyruklu yıldızlar için, genellikle soğutma özelliği olan özel kameralar ve uzay fotoğrafçılığı için özel üretilmiş filtreler kullanıyoruz. Ayrıca dünyanın dönüş hızında objeyi takip ederek bölgenin fotoğrafını çekebilmek için kundak ve çeşitli takip sistemleri gerekli oluyor." diye konuştu.

"Andromeda'yı görüntüledim."

Aydın, astrofotoğrafçılığın öğrenme eğrisi dik bir hobi olduğuna ve çok fazla bilgi gerektirdiğine dikkati çekerek, "Pahalı bir hobi ve aynı zamanda sabırlı olmak lazım. Hava durumu, ışık kirliliği gibi insan planlaması dışında gerçekleşen durumlar da olabiliyor." dedi. Kendisini en çok etkileyen fotoğrafın ilk çektiği astrofotoğraf olduğunu dile getiren Aydın, dünyaya en yakın galaksi olan Andromeda'yı görüntülediğini anlattı. Fotoğraflarını çektikten sonra heyecandan bir saat hiçbir şey yapamadığını söyleyen Aydın, düşündükçe bile kendisini heyecanlandıran diğer bir astrofotoğrafın, Finlandiya'da çekmiş olduğu "kuzey ışıkları" olduğunu belirtti.

Astronomi bilgisi şart

Aydın, en uzun süren fotoğraf çekiminin 30 saat sürdüğünü ve 100 saatlik çalışma sonucu fotoğraf karesinin ortaya çıktığını dile getirerek, bu işin arkasında günlerce süren bir emek olduğunu vurguladı. Aydın: "Çok düşük ışık koşullarında Ay'ın

bize 1 ışık saniyesi, Güneş'in 8 ışık dakikası, en yakın yıldızın 4 ışık yılı en yakın galaksinin 2,5 milyon ışık yılı mesafede olduğunu bilerek, astrofotoğrafçılık bazen sadece birkaç saniye bazen ise milyonlarca yıldır uzayda hareket eden antik ışık taneciklerini yakalama sanatıdır. Sensöre çarpan ışık tanecikçi 2,5 milyon yıldır uzayda hareket ediyor. Dolayısıyla astronomi bilgisi ve çok ileri derecede fotoğrafçılık bilgisi gerekiyor. Ayrıca, bir fotoğrafın ön çalışması, çekim aşaması ve sonrasındaki işlemler en az 50 saatlik çalışma gerektiriyor. Bu süreç titizlik, el becerisi ve zevke göre değişebiliyor." ifadelerini kullandı.

Türkiye'de ilgi fazla

Astrofotoğrafçılığa Türkiye'de çok fazla ilgi olduğunu, bu konuda günde onlarca, yüzlerce mesaj aldığını belirten Aydın, "Ülkemizde astrofotoğrafçılığın daha geniş kitlelere yayılmasına ekipmanların pahalı olması engel oluyor. Türkiye olarak daha iyi bir konumda olabiliriz ama ne yazık ki ekipman üreten değil ithal eden bir ülkeyiz." dedi. Türkiye'de çok iyi astrofotoğrafçılar olduğunu ve bu sayının giderek arttığını vurgulayan Aydın, hızla ilerlediklerini, geliştiklerini ve keşsettiklerini kaydetti.

Geleceğe Aktarılan Mirasın Temsilcisi: Fidan Atmaca

“Yaşayan İnsan Hazinesi” ödülüne layık görülen Fidan Atmaca, Oğuz Türkleri kültürünü Damal Bebeklerinde yaşatmaya devam ediyor.

Haber: Leyla Morkoç
Tasarım: Kerim Şimşek

Ardahan’ın Damal İlçesinin Seyitveren köyünde dünyaya gelen 3 çocuk annesi 75 yaşındaki Fidan Atmaca: “Okulda çok başarılıyım. Ama babam kız kısmı okumaz deyip, beni okuldan aldı.” dedi. 13 yaşında evlenen Fidan Atmaca, ev bütçesine katkı yapmak amacıyla Kafkas halısı dokumaya başladı. Fidan Atmaca, Damal bebeğini yapmaya nasıl karar verdiğini şu sözlerle anlattı: “Damal bebeğinin yapımına İstanbul’a çocuklarımın evine gittiğimde torunlarıma plastik oyuncak bebek alırlardı. Bende o plastik bebeklerden ilham alarak kendi Damal elbisemi dikip, 75 cm’lik plastik bebeğe giydirerek başladım. 1995’ten beride Damal Bebeğini bir iş olarak yapmaya başladım. Damal bebeğinin elbiseleri çok eskiye dayanıyor. Elbisenin renkleri, desenleri Oğuz Türkleri zamanında var olan bir gelenektir. Çocukken annelerimiz, ninelerimiz giyerdi köyde. Büyüklelerimiz bu elbiseye üç etek, Fatıma Ana giysisi derlerdi.” UNESCO tarafından 2003 yılında kabul edilen, Türkiye’nin de 2006 yılında taraf olduğu Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamında, “Yaşayan İnsan Hazinesi” ödülüne layık görülen Fidan Atmaca, Damal bebeği anlattı.

Damal bebeği kaç parçadan oluşuyor, yapımı ne kadar sürüyor?

Toplam 36 parçadan oluşuyor. Sahandırık dediğimiz parça çeneye bağlanır, kadınların süsü ve keteni tutmaya yarar. Önlükte eskiden yün ipten dokunur, siyaha boyanırdı. Bez kumaştan dikilene döşlük, boncuktan yapılırsa da tor denilir. Kofisindeki renkler gökkuşağının rengidir. Dallar, kargakanadı, gül desenleri var, çiçeklerde var. Onlara da parik

deriz. Kilim örneği, kıvrımlı olana koçboynuzu denir. Tabiatımızın rengi yeşildir, bahar olunca sarıçiçekler açar ya, işte renkler o çiçeklerden tabiatın esinlenmiştir. Bu renkler doğamızın rengi, dağlarda açan mavi, sarıçiçeklerin rengidir. Oğuz Türklerinin rengidir. Türkmen kadınlarının, gelinlerinin süsüdür. Bir bebeği gençken gece gündüz çalışarak üç günde bitirirdim. Şimdi ise kursiyelerle birlikte sabah dokuzdan öğleden sonra ikiye kadar çalışırsak bir hafta sürüyor.

Damal bebeğinin kıyafetlerini yaşa göre mi giydiriyorsunuz?

Damal bebeğinin elbiseleri yaşa göre giyilmiyor. Evli ve bekar damal elbisesi diye ikiye ayrılıyor. Evli olan kadınlar saya üç etek denilen elbiseyi giyiyor ve çatal saç denilen saç şeklini yapıp başlarına beyaz püsküllü boncuklu keten denilen şalı sarıyorlar. Bu ketenin sarımı mecburidir. Çünkü bir kadının evli olduğunu gösteriyor. Bekâr kızlar ise evlenene kadar çerkek denilen elbiseyi giyiyorlar, saçlarını tahta saç diye adlandırılan şekilde örüyorlar. 13 yaşına kadar kız elbisesi giydim sonra evlenince gelin elbisesi giydim. 35 yaşımda mide ameliyatı oldum elbisenin 3 dolamlık kuşağını bağlayamadığım için elbiseyi giymeyi bıraktım. Bu elbiseler özel günlerde de gündelik olarak ta giyilebilir Günümüzde gençlerimiz elbiseyi giymeyi bıraktılar.

Ansızın Gelen Ödül

Damal bebek, Türkiye’de nasıl tanındı?

1995 yılıydı, o zaman Tansu Çiller Başbakanı. Ardahan'ın ilçesi olan Posof'un Türkgözü Sınırının açılışına

gelmişti. Bende ailemle açılışa gitmiştik. Açılış alanına gittiğimde fotoğrafçılar, gazeteciler bebeğin fotoğrafını çekiyorlar. Birden bebeği havaya kaldırdım. Gazetecilerden biri, kalabalığın arasından yanıma geldi. Teyze bu bebeği Tansu Hanım'a hediye mi ediyorsun, dedi. Ben de, 'beni kim Tansu Hanım'ın yanına götürecekt' diye sordum. Gazeteci de 'ben seni götürürüm' dedi. Beraber kalabalığı aşp, Tansu Çiller'in yanına gittik. Sonrasında Tansu Çiller, Ardahan Valisi'nin yanına gidiyor. 'Damal Seyitveren köyünde, Fidan Atmaca'ya sigortası olacak şekilde 15 kişilik bir kurs açacaksınız, kursiyerlere de sertifika vereceksiniz' diye talimat veriyor. Kurs ile tanınmaya başladı Damal Bebeği.

“Yaşayan İnsan Hazinesi” ödülüne layık görüldünüz. Öncesinde Japonya’da kazandığınız birincilik ödülünüz var. Neler söylemek istersiniz?

Yaptığım Damal bebekleriyle Oğuz Kültürü'nü, geleneğini yaşattığım, devam ettirdiğim için 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı beni çağırdı. Ödül töreninde adım anons edildi. Ödüllü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın elinden aldım, ama çok heyecanlıyım. Japonya'da sonradan haberim olan ödüle gelince. Şöyle oldu. 1986 yılıydı, eskiden her evde telefon bulunmazdı. Benimde bir kahvem, bakkalım vardı telefonu bakkalıma koymuştum. İzmir'den gelmiş bir adam benim bakkalıma geldi. Telefonu kullanmak için Raftaki yaptığım ilk Damal Bebeği gördü, bana sat dedi. Bende kardeşim satmıyorum dedim, ısrar etti. Bakkala gelenlerde sat yine yaparsın diyerek, ısrar ettiler.

Ben de adamın ısrarına dayanamayıp, bebeği ona sattım. Adam yaptığım Damal Bebeğini önce alıp İzmir’de her yıl düzenlenen bir fuara götürüp oradaki yarışmaya katılmış. Birincilik almış, oradan da Japonya ya götürüp yöresel folklorik bebekler yarışmasına katılıyor. Orada da birinci oluyor. Birincilik kazanan bebeğin üzerine ise Patiskayla Fidan Atmaca Seyitveren Köyü 1986 yazılıydı. 2 yıl geçiyor aradan jandarma evime geldi. Bir asker elinde gazeteyle, Fidan Atmaca burada mı diye sordu. Evet benim dedim, gel bu gazeteye bak bu nerden geldi. Baktım benim yaptığım bebek, bu dedim. Japonya’daki birincilikten öyle haberim oldu.

Başarınızı nelere borçlusunuz, tavsiyeleriz neler?

Başaracağımıza çok inandım, severek yaptım işimi. Gece saat iki olmuş üç olmuş hiç umrumda değil, yine Damal Bebeği yapıyorum. Fuarlara, sergilere katılarak kendime güç verdim, kendimi iyi hissediyordum. Katıldığım kurslarda, etkinliklerde insanlar beni destekliyorlardı, ilgileniyorlardı. Yaptığımı işi beğenip, ellerine sağlık çok güzel yapıyorsun diyorlar. Sipariş verenler özellikle bebek senin elinden yapılmış olsun, diyorlar. Bu işi çok sevdiğim için bir yere gitsem bir şeyi unuturum ama bu bebeğin işini, boncuğunu falan asla unutmuyorum. Tabii yaşlandım gözlerim iyi görmüyor, ama istiyorum gençlere Damal Bebeğinin elbiselerini dikeyim. Gençlere elimden geldikçe, bebeğin yapımını göstermeye çalışıyorum. Öğrenmek isteyen gençler gelsinler, hiçbir ücret almadan öğretirim, gösteririm. İstiyorum ki kültürümüzü yaşatsınlar.

DEFNE SAPINDAN BİOKÜTLE YAKIT ÜRETTİ

Hatay'ın Yayladağ ilçesinde yaşayan Ayşegül Abacı, defne sapından ürettiği pelet yakıtıyla Türkiye'nin Kadın Girişimcisi Yarışmasında 2021 yılı 'Yöresinde Fark Yaratan Kadın Girişimciler' kategorisinde ödüle layık görüldü. "Pelet yakıt, iklim krizi ile yüzleştiğimiz bu dönemde aslında tam da kullanmamız gereken enerji üretim yöntemlerinden biridir." diyen Abacı, defne sapından ürettiği yenilenebilir biokütle katı yakıtın ısı gerektiren tüm alanlarda kullanılabilir olduğunu söyledi.

Ayşegül Abacı, Hatay'ın Yayladağ ilçesinde doğdu ve büyüdü. Anadolu Üniversitesi Maliye Bölümü mezunu olan kadın girişimci, Yayladağ'a eğitimini tamamladıktan sonra geri döndü. Ayşegül Abacı, ailesinin geçimini defneyapraklarını kurutup satarak sağladıklarını anlattı. Defne yapraklarının kurutulması ile

Haber: Başak Çapar
Tasarım: Mehmet Uğur

geride kalan saplarını o dönemlerde çevresinde ki insanlara ücretsiz olarak ısınma da kullanmak için dağıttıklarını ifade ederken şunları ekledi: "Atık dallar ailem için artık bir yük oluşturmaya başlamıştı ücret istemeden çevremizdekilere kışın ısınmaları için bu atık defne dallarını vermeme rağmen başa çıkılmaz bir hal almıştı." Ayşegül Abacı'nın biyokütle keşfetmesi, bu baş edilemeyen sapların işletmelerinde çıkarttıkları bir yangın sonucu oldu. Abacı: "Çıkan yangında defne peletinin yanıcılığını gördüm. Atıkları nasıl değerlendirebiliriz diye yaptığım araştırmalar beni yenilenebilir enerji olan biokütle yakıtı ile tanıştırdı. Avrupa'da bu yakıtın çok değer gördüğünü ve atık malzemelerden yapıldığını kullanımı sırasında doğayı kirletmediğini öğrendim. Türkiye'de Karadeniz Bölgesi'nde fındık kabuğundan yapıldığını buldum. Akdeniz'de Hatay'ın potansiyel bitkisi defne ağacı atıkları ile bu iş neden yapılmasın diye düşündüm. Böylece hem bizim tonlarca atık değerlendirilmiş olacaktı, hem de ailem büyük bir yükten kurtulacaktık. Bu soruların cevaplarını aradım ve bu

şekilde defne pelet fikri ortaya çıkmış oldu" diye konuştu.

Yenilenebilir bir enerji kaynağı

"Pelet yakıt, iklim krizi ile yüzleştiğimiz bu dönem de aslında tam da kullanmamız gereken enerji üretim yöntemlerinden biridir. Çevre dostu, doğadan doğaya zarar vermeden ürettiğimiz yenilenebilir bir enerji kaynağıdır." diyen Abacı, yeni girişimci fikirleri için araştırmalar yaptığını belirterek defne sapından ürettiği pelet yenilenebilir katı yakıtının kullanıldığı alanları şöyle anlattı: "Pelet yakıtı, evlerde, iş yerlerinde, fabrikalarda, otellerde, pansiyonlarda, sitelerde, apartmanlarda, özel ve müstakil yerleşim birimlerinde, villalarda, kısaca söylemek gerekirse, ısı gerektiren tüm alanlarda pelet kullanılabilir bir katı yakıttır. Diğer yakıtlara oranla daha ekonomik bir yakıt çeşididir. Ton fiyatları ortalama 750-1100 TL. arasında değişmektedir." 1 kilo pelet yakıtının 4 kilo odunun vermiş olduğu ısı enerjisi eşit olduğunu belirten Abacı, kömür ortalama 3 bin 500 ila 7 bin kkal ısı derecesine sahip olduğunu ancak atık oranı yüzde 30-45 arasında değişmekte olduğunu bilgisini verdikten sonra şunları ekledi: "Pelet yakıtının ortalama 4 bin 500-5 bin 200 kkal ısı derecesine sahiptir ancak atık oranı yüzde 1'dir. Daha basit bir ifade ile, insanlar kömüre verdikleri paranın çoğu ile enerji sağlayamıyor ama pelet yakıtı aldıkları zaman paraları boşa gitmiyor, hepsi ile verim almış oluyorlar. Kaldığı kkal değeri 5 bin üzeri fosil bir yakıt yani kömür daha çok yurtdışından dolara bağlı olarak satışı yapılan ürün oluyor. Tamamen ülke öz

kaynaklarından oluşan ve atık malzemelere kullanılarak üretildiği için pelet, yenilenebilir bir enerjidir. Yerli üretim olduğu için döviz kurlarından etkilenen bir fiyatlaması da yoktur. Zehirli bir gaz çıkışı yoktur. İlk yanma ve söndürme anında duman çıkar o da zarar vermez. Sıkıştırıldığı için diğer katı yakıtlara oranla daha az yer kaplar."

Finlandiya ve 10 ülkeye temsilcilik

Ayşegül Abacı ilk başlarda bu kadar büyüyeceklerini tahmin etmediklerini belirterek müşterilerle yakından ilgilenmeye çalıştıklarını anlattı. Finlandiya ve 10 ülkeye temsilcilik verdiklerini ifade eden Abacı: "Türkiye'de her noktada pelet dendiği zaman akla gelen ilk isim olmak istiyorum ve bunun üzerine çalışmalar yapmaya başladım. Şuanki hedefim Türkiye'de kazanmış olduğumuz bu marka değerini yurt dışında da sağlayabilmek." dedi. Garanti BBVA'nın, Ekonomist dergisi ve Türkiye Kadın Girişimciler Derneği'nin (KAGİDER) işbirliğiyle 14. kez gerçekleştirdiği Türkiye'nin Kadın Girişimcisi Yarışmasında 2021 yılı 'Yöresinde Fark Yaratan Kadın Girişimci' ödülüne layık görülen Ayşegül Abacı, öncelikle ulusda marka değerlerini arttırmış olduklarına değindi. Abacı, ürünlerine ilginin giderek arttığını işaret ederek "Topraklarımızı, denizimizi, sularımızı, havamızı, taşımızı, dağımızı, ormanlarımızı geleceğimizi

korumak istiyorsak bir an önce çevre dostu yakıtlara geçmemiz gerektiğinin farkına varmalıyız. Ürünlerime oluşan talep arttı ve insanlar büyük bir güvenle bizi tercih etmeye başladı. Hedeflerimden biri olan Türkiye'de bayilik sistemine geçiş konusunda birçok ilden bayilik talebi aldım. İş hacmimiz mutlaka artacak aldığım telefonlar bunu gösteriyor" şeklinde konuştu.

"Babam benim kahramanım."

Babasını kaybeden Abacı, 5 kız kardeşinin bakımını üstlendiğini ifade ederek şöyle devam etti: "Her türlü riski alıp Taşkıran Defne adında ihracat hacmi büyük bir firma ardından da defne yapraklarını satarak Defne Pelet'i kurduk. Babam benim kahramanım. Babamdan aldığım ticari tecrübeleri kendi isteğim, azmim ve eğitimim ile birleştirdiğim için Defne Pelet başarılı oldu bence." Ayşegül Abacı, kendisi gibi hayalleri olan kadınlara ve bu hayallerini gerçekleştirmek isteyen girişimci ruhlu kadınlara ise şunları söyledi: "İsteyin ama tüm hücreleriniz ile uykunuzu kaçırarak kadar istekli olun hayalleriniz için. Israrlı olup, hayallerinize ulaşmak için ısrarla üzerine gidin. Pes etmeyin, bir fikir ancak ve ancak sürekli ilgilendiğiniz zaman parlıyor. Kendinize inanın ve kendinizi en yukarda hayal edin mutlaka sonuç veriyor. Ve girişimci başarmış kadınlar ile sohbet edin, cesaret bulaşıcıdır."

Karnımızı Doyurmak İçin Ekmek, Ruhumuzu Doyurmak İçin Gül

2008 yılında özel bir televizyon kanalında kadın programı olarak yayın hayatına başlayan Ekmek ve Gül yoluna web portalı, gazetesi ve dergisiyle devam ediyor. Ekmek ve Gül ekibinden Ekin Elif Saltık çalışmalarını anlattı.

2008 yılında Hayat Televizyonunda 4 gün yayınlanan bir kadın programı olarak yayın hayatına başlayan Ekmek ve Gül, 2016'nın Ekim ayında ekranlara veda etti. Daha sonra her ilden farklı meslek grubundaki kadınlarla toplanan ve "kadınlarla büyüdük" diyen Ekin Elif Saltık aylık çıkardıkları dergi ve 2017 yılından itibaren web portalı, her ayın ilk cumartesi günü çıkardıkları gazeteyle kadınların yanında olmaya devam ettiklerini belirtti. Ekin Elif Saltık şöyle konuştu: "1908'de New York'ta 15 bin kadın işçi daha kısa çalışma

haber sitesi olmaktan öte, kadın kadına dertlerimizi paylaşacağımız, hayatın her anında bize benzer başka kadınların bir tık yakınımda olduğunu hissedeceğimiz, kadın dayanışmasıyla yaşamı güzelleştireceğimiz, bilgileneceğimiz ve dünyayı değiştireceğimiz bir mecra olarak hayal etmiştik. Bugün hayal ettiğimiz de ötesinde oldu diyebilirim. Birbirinden kilometrelerce uzakta olan kadınların aynı ortak dertleri paylaştığı, birlikte çözüm aradığı, çözümünü de birbiriyle

Kız kardeşlik ruhu

Kendilerini etkileyen birçok olay yaşadıklarını şehrin bir ucundan diğerine bu hikayeleri dinlemek için ulaştıklarını ve kadınların onları hoş sohbetleriyle, gülüşleriyle, emek ettikleri yiyeceklerle karşıladığını dile getiren Saltık verdikleri desteği şu sözlerle anlattı: "Desteğe ihtiyacı olan, bizden yardım isteyen bir kadına öncelikle söyleyeceğimiz ilk şey dayanışma oluyor tabii ki. Onunla dayanışma içinde olduğumuzu hissetmek istiyor öncelikle kadınlar. Ve biz de bu güven duygusunu yaratmaya çalışıyoruz onlarda. Sonrasında kadınların haklarının neler olduğunu hatırlatıyoruz onlara. Pek çok kadın bizi arıyor, iş istiyor, şiddete uğradığını söyleyip yardım istiyor, açlık yaşıyorsa yardım talep ediyor. Örneğin şiddete uğrayan bir kadına önce haklarının neler olduğunu söyleyip sonra onu gerekli kurumlara yönlendiriyor, onunla dayanışma göstermeye çalışıyoruz. Bir kadın iş arıyor, maddi manevi yardım bekliyorsa kamuoyu oluşturmak için kendi onayı doğrultusunda bunu haberleştiriyoruz. Sonuçta bizim de yapabileceklerimiz kısıtlı. Devlet mekanizmalarını harekete geçirmek önemli. Ama en başta dediğim gibi önce dayanışma, kız kardeşlik ruhu ve güven duygusunu hissettirmek oluyor."

"Yolumuza ışık tutuyor."

Yaptıkları etkinliklere değinen Saltık sözlerine şu şekilde devam etti: "Yürüttüğümüz çalışmalarla başka türlü bir dünyayı mümkün kılmayı hedefliyoruz. Kadınların emeğinin sömürülmediği, her türlü eşitliğe sahip olduğu, erkek egemenliğinin gölgesinde kalmadığı, sadece aile içinde tanımlanmadığı, eşit bir birey

olarak kabul edildiği bir dünya. Sadece kadınlar için değil kadın/erkek tüm toplum için düşlediğimiz bir dünya bu. Bugün kadın mücadelesi bize pek çok şey gösteriyor, yolumuza ışık tutuyor. Türkiye'nin pek çok ilinde Ekmek ve Gül grupları, kadın dernekleri olarak faaliyet yürütüyor. Öncelikle her yıl 25 Kasım ve 8 Mart süreçlerinde çalışmalarımız, kampanyalarımız, etkinliklerimiz oluyor. Bunların dışında ülke gündeminde kadınları ilgilendiren ne mesele varsa o meseleyi tartıştığımız, gündem ettiğimiz, görsel ve basılı yayınlarımızda konu ettiğimiz işler yapıyoruz. Mesela 2019 yılı ocak ayında, "Çocuk istismarını aklamayacağız" kampanyası yaptık Türkiye genelinde. 8 Mart'ta Türkiye'de işçi kadınların durumunu ortaya koyan bir anket çalışması yaptık ve bu çalışmayı bir rapor olarak kamuoyuna sunduk. 25 Kasım 2019'da "Krize, şiddete, eşitsizliğe, savaşa karşı gücümüz birliğimiz" sloganıyla bir kampanya yürüttük ve yüzlerce kadınla bir araya geldik. Yayın hayatına adım attığımız 2008'den bu yana kadınlar her neredeyse, ne sorunlar yaşıyor, hangi mücadeleyi veriyorsa biz de orada olduk." Gelecek planlarının daha da büyümek olduğunu aktaran Saltık, bu büyümenin kadın mücadelesinin de büyümesi anlamına geldiğini dile getirerek sadece Türkiye'de değil dünyanın çeşitli yerlerinde de çalışmalarını sürdürdüklerini vurguladı.

Haber: Fatma BİLİM
Tasarım: Nurgül EKTİ

saati, daha iyi gelir, oy hakkı ve doğum izni için yürüyüşe geçtiğinde dillerinde 'Ekmek ve Gül' sloganı vardır, bir yürüyüşte işçi kadınların ekmek istiyoruz gül de yazılı bir pankart taşıyordu. O günden bugüne kadınların ortak talebi hâlâ Ekmek ve Gül'dür. Bizim ismimiz de işte bu hikâyeden gelmektedir."

"Hayal ettiğimiz de ötesinde"

Kadınlar arasındaki mücadeleyi ve birliği hedeflediklerini dile getiren Saltık: "Ekmek ve Gül sitesini bir

dayanışmakta bulunduğu bir alan yarattık. Kadınlar dünyanın neresinde olursa olsun ortak dertlere sahip. İşte biz bu ortaklığı buluşturmak istedik ve buluşturmaya gayret ediyoruz." diye konuştu.

Hala herkese ulaşamadıklarını fakat neredeyse her bölgede Ekmek ve Gül derneklerinin oluştuğunu ve bu derneklerde kadınların gönüllü olarak muhabirliğini yapıp yazılar yazdığını belirten Saltık, sadece Türkiye'de değil İsviçre'de de Ekmek ve Gül gruplarının var olduğunu dile getirdi.

Haber: Kibar Özkan
Tasarım: Mehmet Uğur

“Kayseri Şeker Fabrikası’nın sahibi, şeker pancarı çiftçileridir.”

Kayseri Şeker Fabrikası, 1955 yılından günümüze kadar şeker pancarı işlemeye devam ediyor. Kayseri Şeker Fabrikası Üretim Mühendisi İsmail Mürsül, fabrikanın işleyiş süreci hakkında bilgi verdi. Çiftçi Ayhan Erdoğan şeker pancarı ekim aşamalarını anlattı. Şeker pancarı çiftçileri Süleyman Çetin ve Serhat Fatih Kuru ise yaşadıkları zorlukları dile getirdi.

66 yıllık geçmişi bulunan Kayseri Şeker Fabrikası resmi internet sitesinde yer alan verilere göre, Kayseri, Boğazlıyan ve Turhal Fabrikaları’nda 3 milyona yakın şeker pancarı işleniyor. 80 bin üye çiftçisi bulunan Kayseri Şeker Fabrikası, sözleşmeli ve mevsimsel işçiler olmak üzere bini aşkın kişiyi istihdam ediyor. Kayseri Şeker Fabrikası’nda şeker üretim mühendisi olarak görev yapan İsmail Mürsül, 1955 yılında üretime başlayan fabrikanın özelleştirme kararı ile Kayseri Pancar Ekicileri Kooperatifi’ne devredildiğini söyledi. Kayseri şeker fabrikasının bünyesine kattığı fabrikalara da değinen Mürsül bu süreci şu sözlerle anlattı: “1955 yılında ilk faaliyete geçti fabrika. O zamanlar devlet kuruluşu olarak devlet tarafından şeker üretimi için açılıyor. Bir süre sonra özelleştirme kararı alınıyor ve Kayseri Pancar Ekicileri Kooperatifi’ne devrediliyor. 2006’da Boğazlıyan’da bir fabrika açılıyor. 2018’de de özelleştirme durumuyla Turhal Şeker Fabrikası’nı satın alıyor. 2018’den itibaren orada da üretim devam ediyor. Şu an 3 fabrikada üretim yapıyoruz.”

“A, B ve C kotası var.”

Bu yıl Kayseri Şeker Fabrikasına 1 milyon 300 bin ton şeker pancarı geldiğini ve işledikleri şeker pancarı miktarının yaklaşık 200 bin ton olduğunu açıklayan Mürsül, işledikleri şekerin kotalama sistemini de şu şekilde anlattı: “A, B ve C kotası var. A kotası şeker dediğimiz bizim yurtiçinde piyasaya sunduğumuz şeker. Bu kotayı, Şeker Dairesi tavsiyeleri doğrultusunda

devlet belirliyor. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile her yıl şeker fabrikalarına A kotası şeker üretim miktarı belirleniyor. Ona göre şeker üretiyoruz. Onun üstünde ürettiğimiz şekerimiz biz iç piyasada satışa sunamıyoruz. Yasak. O kotaya C kotası deniliyor. Fazladan şeker üretilerek yani çiftçinin pancarını alarak üretiliyoruz. C kotasını yurtdışında piyasaya sunabiliyoruz. Satışı, ithalatı yapılabilmesi içinde bakanlıktan izin alınması gerekiyor. B kotası ise savaş durumu, seferberlik durumu gibi olağanüstü durumlar için depomuzda belirli bir miktar beklettiğimiz şeker. B kotası şeker her zaman elimizde olmak zorunda, satışı kesinlikle yasak. Bu tüm şeker fabrikaları için geçerlidir.”

“Çiftçiler üretecek ki biz de var olalım.”

Kayseri Şeker Fabrikası’nın kâr ortaklarının yine şeker pancarı çiftçilerinin olduklarını belirten Mürsül; “Şeker pancarı kilosunun kaç liradan alınacağı yine devlet tarafından belirleniyor. Kayseri Şeker olarak biz, devletin belirlediği sınırı üstünde bir fiyatla şeker pancarını alıyoruz. Çünkü Kayseri Şeker Fabrikası’nın sahibi şeker pancarı çiftçileridir. Başka ortaklarımız yok, çiftçiler üretecek ki biz de var olalım.” diye konuştu. Kayseri Şekerin, şeker pancarını kristal ve küp şeker elde etmek için ürettiklerini belirten Mürsül, şeker pancarının Türkiye ekonomisine katkısını da şu sözlerle ifade etti: “Şeker pancarı ve buğdayın yetiştiği ülkeler, zor koşullar altında olsa bile kendilerine yetebilir. Şeker pancarı insanın temel ihtiyacı olan

şekerini karşıladığı gibi kalan artıkları ile de hayvancılığın gelişmesine katkı sağlıyor. Kıspe dediğimiz hayvan yemi, hayvanların enerji kaynağını karşılıyor. Yan sanayi olarak, şeker pancarından üretilen melas ile maya, dezenfektan, alkol bazlı ürünler üretiliyor. Yetiştirme şartı çok zor olmayan şeker pancarı ülkemiz için önemli ve temel bir tarım ürünüdür.”

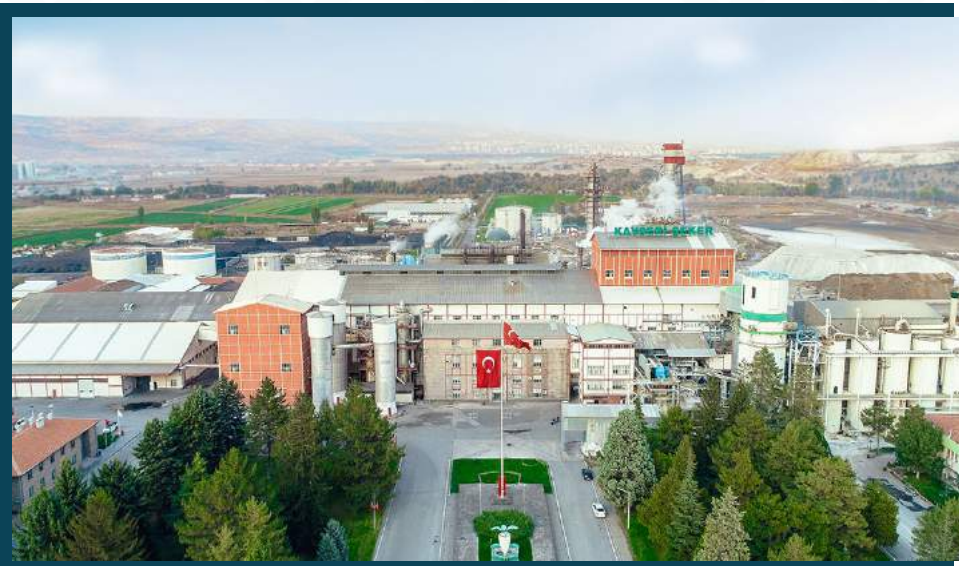
“Tırlar randevu sistemine göre gelir.”

Kayseri’nin Pınarbaşı ilçesi Yarımtepe Mahallesi’nde yaşayan 54 yaşındaki Ayhan Erdoğan, baba mesleği olan şeker pancarı çiftçiliğini 26 yıldır yaptığını söyledi. Erdoğan, şeker pancarı ekim sürecini şu şekilde anlattı: “Pancar ekilecek tarlayı güzden sürmeye başlarız. Mart sonu nisan başı hazırlıklara başlarız. Makina ile sürüp gübre atarız. Sonra tırmık çekeriz. Ot çıkar, ilaçlama yaparız. Kuraklık olduğunda kanal açılır. Sulama yaparız. Bazen de soğuk vuruyor. O zaman söküp yeniden ekıyoruz. Ekim ve söküm makinelerimiz var. Kimi işçiler kabala olarak işe alınır. Yani dönüm başı yaptığı işe para alır. Pancarları geliştirmek için gübreleme yapılır. Pancar yetişir, hasat zamanı gelir. Eylül, ekim ayı söküm zamanı tırlar randevu sistemine göre gelir. Bizden istenilen kiloya tona göre söküm yapıp tırlara yükleyip göndeririz.” Şeker fabrikasının, dekar başı kendilerine avans verdiğini de sözlerine ekleyen Erdoğan: “Ben tarlamın 50-55 dönümüne şeker pancarı ekıyorum. Fabrika dekar başı bize avans veriyor. Zaten biz gübresinden, mazotuna,

tohumundan, capa parasına kadar hepsini fabrikadan alıyoruz. Mahsulü fabrikaya gönderdiğimizde de bu avanslar bize ödenecek paradan kesiliyor.” dedi.

“Sabırlı olan çiftçilik yapsın”

Kayseri’nin Yahyalı İlçesi Yerköy Köyü’nde 8 yıldır çiftçilik yapan 23 yaşındaki Süleyman Çetin, şeker pancarı ekimine ata mesleği olarak başladığını söyledi. Geçen yıla göre, kuraklıktan dolayı daha fazla sulama yaptıklarını söyleyen Çetin, maliyetlerinin arttığını şu cümlelerle dile getirdi: “Artık birçok şeyi daha zamlı alıyoruz. Bir de kuraklık var. Bizde daha fazla sulama yaptık. Haliyle masraflarımızda arttı. Ancak pancarın kilosu halâ 35-40 kuruş. Emeklerimizin karşılığını alabilmemiz için pancarın kilosu en az 50 kuruş olmalı.” 25 yaşındaki Serhat Fatih Kuru’da Kayseri’nin Yahyalı İlçesi Yerköy’de yaşıyor. Kuru, şeker pancarı çiftçiliğinin zorluklarını şu şekilde sıraladı: “Birincisi sabır işi. Sen pancarı ekersin her şey yolundadır. Bir bakarsın soğuk vurmuş. Olmadı sök, baştan ek. Sonra hava sıcak gider yağmurlama sistemi ile sulama yapman gerekir. Sulama ha deyince olmaz, gece uyumazsın gider tarla sularsın. Fabrika iyi tohumu pahalı verir, senin paran yetmez ucuz alırsın, mahsul verimli olmaz.” Fatih Kuru konuşmasını şu sözlerle tamamladı: “Her ne kadar bizim ülkemizde çiftçi hak ettiği değeri göremese de çiftçilik insanlık için gereklidir. Ben bu yıl ekmedim ama inşallah seneye ekeceğim. Yine de sabırlı olan çiftçilik yapsın, tavsiye ederim.”

70 Yaşındaki Emekli Astsubay Şampiyonluğa Doymuyor

Adana'da yaşayan 70 yaşındaki emekli astsubay Ali Dereli, 35 yaş üstü sporcuların katıldığı veteranlar müsabakalarında 20 kez şampiyonluk kürsüsünde yer aldı. "Badminton 7'den 77'ye yapılan bir spordur. Ben şu an 70 yaşındayım ve sağlığım el verirse 77 yaşına kadar bu sporu yapmak istiyorum." diyen Dereli, dünya şampiyonluğunu hedefliyor.

Adana'nın Seyhan ilçesinde yaşayan evli 2 çocuk babası emekli astsubay Ali Dereli, 55 yaşındayken badminton sporuyla tanıştı. Dereli, 35 yaş üstü sporcuların katıldığı veteranlar müsabakalarında 20 kez şampiyonluk kürsüsünde yer aldı. 15 yıl önce arkadaşının İran'dan hediye olarak getirdiği bir çift badminton raketi ile bu sporla tanışan ve kısa sürede badmintona adapte olan Dereli sözlerine şöyle devam etti: "Her gün spor yapmak için gittiğim nehir kıyısında arkadaşımın İran'dan getirdiği badminton raketleri sayesinde bu spor ile tanıştım. Spora olan ilğim ve spor geçmişim sayesinde badmintona adapte olmam çok uzun sürmedi. Belli bir süre sonra badminton oynadığımız arkadaşlarımızla Seyhan nehri kıyısında kendimize bir saha yaptık ve böylelikle artık her gün antrenmanlarımızı burada düzenli olarak yapmaya başladık."

İlk şampiyonluğunu 2008'de kazandı

Badminton sporu ile tanıştıktan kısa bir süre sonra müsabakalara katılmaya

başlayan Dereli ilk şampiyonluğunu 2008 yılında Bursa'nın Nilüfer ilçesinde düzenlenen Badminton müsabakasında kazandı. Ali Dereli: "Nehir kıyısına yaptığımız sahada her gün antrenmanlara düzenli olarak devam ederken bir yandan da yarışmalara katılmanın bir yolu arıyordum. En sonunda Federasyon ile irtibata geçerek yarışmalar hakkında bilgiler aldım. Kısa süredir antrenman yapıyordum ama yine de katılmak istedim yarışmalara. Çünkü her gün yaptığımız antrenmanlar sayesinde emsallerime göre sıvırlmış durumdaydım. Nitekim katıldığım ilk yarışmadan üçüncülükle taçlandırıldım. Sonrası gelen daha fazla azim ve istek duygularıyla tam anlamıyla badminton kariyerim başlamış oldu." şeklinde konuştu.

"Katıldığım her müsabakada derece elde etmeye başladım"

Çocukluğundan beri hep sporla yakından ilgilendiğini ve spora karşı ayrı bir tutkusu olduğunu belirten Ali Dereli, ilkokul yıllarından beri okul takımlarında oynadığı voleybolun da şu anki aktif spor kariyerine çok yardımcı olduğunu belirtti. Astsubaylıktan emekli olduktan sonra kendine ve spora daha çok ayıracak vakit bulabildiğini ve bundan ötürü boş vakitlerini badminton sporuna adanarak Dereli, yaptığı sıkı çalışmalar ve antrenmanlar sayesinde her gün kendini daha fazla geliştirdiğini ve bunun da katıldığı müsabakalarda kendisine çok büyük katkıları olduğunu aktardı. Her katıldığı müsabakada yeni madalyalar alarak ulusal ve uluslararası birçok başarıya imza attığını dile getiren Ali Dereli: "Bugüne kadar katılmış olduğum turnuvalarda 80 madalya, 10 kupa kazandım. Birinci olduğum turnuvalar 20. 35 yaş üstünün katıldığı veteranlarda en son Türkiye şampiyonluğu elde eden de benim. İlk birinciliği 2008 yılında Bursa'nın Nilüfer ilçesinde düzenlenen 'Türkiye Veteran Badminton Şampiyonası'nda aldım. İlk balkan şampiyonluğunu

Haber: Melisa KARMİŞ
Fotoğraf: Melisa KARMİŞ
Tasarım: Mehmet UĞUR

2013'te Antalya'nın Kemer ilçesinde yapılan 'Veteranlar Balkan Badminton Şampiyonası'nda birinci olarak elde ettim. Daha sonrasında 2015'te Mersin'de düzenlenen şampiyonada 60+ erkeklerde 3. oldum. Her sene 'Türkiye veteran badminton şampiyonasına' katılmaya devam ediyorum ve her sene mutlaka ilk 3'te yer alarak derece alıyorum." diye konuştu. Ayrıca başarısın sırrının yaptığı her işi ciddiye alması ve işi kurallarına uygun olarak yaptığını belirten Dereli, sürekli tekrarlı çalışmalarıyla emsalleri arasındaki farklılığının bu sebepten kaynaklı olduğunu aktardı. Katıldığı müsabakalarda sert atışları ve hırslı oyunları ile dikkat çeken Ali Dereli, ileri yaşına rağmen genç nesillere taş çıkarmaya devam ediyor.

"Badminton 7'den 77'ye yapılan bir spor"

Dünya şampiyonluğuna hazırlandığı bu yolda sürekli tekrarlanan antrenmanlar yaptığını ifade eden

Ali Dereli şunları söyledi: "Hedefim yarışmalar tekrar başladığında dünya şampiyonasından iyi bir derece alarak hem ailemi hem de ülkemi gururlandırmak istiyorum. Badmintonda çok önemli bir söylem vardır. 7'den 77'ye yapılan bir spordur. Ben şu an 70 yaşındayım ve sağlığım el verirse 77 yaşına kadar bu sporu yapmak istiyorum. Umarım badminton ileriki günlerde halkımız tarafından daha çok tanınacak ve benimsenecek bir spor dalı olacak. Badminton 1992 yılında Türkiye'ye geldi. Diğer spor dallarına göre çok daha geç tanıştık. Fakat federasyonun çok iyi çalışması neticesinde Türkiye içerisinde bir yer buldu. Hala da federasyonumuz bu konuda sıkı çalışmalar yönetmektedir. Badminton parkta, bahçede, hatta gezerken ya da aile arasında çocukların bile dahil olabileceği ve severek oynayabileceği bir aktivitedir. Herkesin arabasının bagajında bir badminton çantası ve raketi bulundurmasını şiddetle tavsiye ederim."

Haber: Hilal Nas
Tasarım: Nurgül Ekti

Sponsorluğunu Yaptığı Futbol Kulübüne Başkan Oldu, Takımı ŞAMPİYON...

Firmasının sponsorluğunu yaptığı futbol kulübünde başkanlık koltuğuna oturan Cevher Erdem, profesyonel futbol liglerinde takımı şampiyon olan ilk kadın başkan. Adıyaman 1954 Spor Kulübü'nü oynadığı 32 maç sonucunda 57 puan alarak TFF 3. Lig'den 2. Lig'e yükselten Cevher Erdem, takımını bir üst lige taşımanın gururunu yaşıyor.

Cevher Erdem, 1989 yılında Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde dünyaya geldi. Zorlu bir çocukluk geçiren Erdem, 7 yaşında babasını, 9 yaşında ise annesini kaybetti. Cevher Erdem, küçük yaşta ailesini kaybetmesinin üzerine kız kardeşiyle birlikte Batman'da yatılı okulda okumaya başladı. Okulu çok seven Erdem, istediği gibi eğitim alması da Anadolu Üniversitesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. Okulunu bitirdikten sonra ticaret ile ilgili ne yapabilirim düşüncesiyle yola çıkan Cevher Erdem, 2013 yılında Türkiye'de ilk defa bitkisel et suyu üreten aynı zamanda baharat üretimi yapan Dila Gıda firmasını kurdu. 7

yıldır ticaret işi ile uğraşan Erdem, iki erkek çocuk annesi. Adıyaman 1954 Spor Kulübü'ne sponsor olmasıyla hayatı değişen Erdem: "Adıyaman 1954 Spor Kulübü eski başkanı Sait Aybak

müşterilerimden biriydi. Tebrik etmek için aradığım sırada sponsor olmaya karar verdim." ifadelerini kullandı. Futbol ile tanışmasının tamamen Adıyaman 1954 Spor Kulübü ile başladığını söyleyen Cevher Erdem, bir sponsorluk anlaşması ile kendisini bir anda başkanlık koltuğunda bulduğunu aktardı. Daha öncesinde futbol hakkında hiçbir bilgisi olmadığını söyleyen Erdem, ilk maçını da bu sayede izlediğini dile getirdi. Cevher Erdem: "Ofsayt, korner gibi terimlerin ne olduğu hakkında en ufak bir bilgim yoktu. Birkaç maç izledikten sonra o futbol heyecanı beni de sardı. Bir ay geçmeden de kuralları öğrendim." ifadelerini aktardı. Profesyonel futbol liglerinde şampiyonluk yaşayan ilk kadın başkan olan Erdem, başkanı olduğu Adıyaman 1954 Spor Kulübü'nün oynadığı 32 maç sonucunda 57 puan alarak TFF 3. Lig'den 2. Lig'e yükseldi.

"İki oğlum vardı, şimdi 30 oldu"

Futbola tanışmadan önce 22 erkeğin bir topun peşinde koşmasını anlamsız bulduğunu söyleyen Cevher Erdem, yeşil sahaya geldiğinde bunun öyle olmadığını, maçları 90 dakika boyunca yüreği ağzında izlediğini vurguladı. Başkan olmadan önce iki oğlu olduğunu söyleyen Erdem, Adıyaman 1954 Spor Kulübü ile artık 30 oğlu olduğunu dile getirdi. Her işin kendine

göre zorluğu olduğunu belirten Cevher Erdem, kulüp başkanlığının emek ve sabır gerektiren uzun süreli bir iş olduğunun altını çizdi. Adıyaman 1954 Spor Kulübü ile geçirdikleri 34 haftalık süreçte yaşadıkları anlatan başkan Erdem: "İnsan gücüne ve psikolojisine dayalı bir iş yapıyoruz, bu da her an kriz ortamı demektir. Bu krizi çok iyi yönetmek zorundasınız sizin tek bir hedefiniz var o da şampiyonluk önünüze çıkacak her krizi hedefinize göre çözüme kavuşturmak için sabır göstermeniz gerekiyor." şeklinde konuştu. Şampiyonluğu her şeyden çok istediğini ifade eden Cevher Erdem, sabah uyanınca, gece yatarken, yemek yerken her an takımını nasıl şampiyon yapabileceğini düşündüğünü söyledi.

"İnsanların yapamaz dediklerini yapmak çok gurur verici"

Erkekleri görmeye alışık olduğumuz bir meslekte 'kadın başkan' denildiğinde insanların bakışlarındaki şaşkınlığı gördüğünü söyleyen Cevher Erdem, bu durumun kendisini motive ettiğini ifade etti. Kadınların yapılamaz denileni yapabildiğini gösteren Erdem: "Kadınların her alanda aktif bir şekilde görev alabildiğini göstermek, insanların yapamaz dediklerini yapmak çok gurur verici bir olay." dedi. Kadınların erkek işi yaptığında 'erkek gibi kadın'

damgası yapıldığını söyleyen Cevher Erdem konuşmasına şu sözlerle devam etti: "Türkiye'nin bu konuda iyi noktalara geldiğine inanıyorum. Sadece kadın olduğum için zorlandım diyemem. Bir birey olarak futbolun çok çetrefilli bir iş olduğunu iki yıllık futbol tecrübeme dayanarak söyleyebilirim."

"Ancak vazgeçtiğinizde kaybedersiniz"

Türkiye'nin ilk şampiyon kadın başkanı olarak tarih yazan Cevher Erdem, hayatında hiçbir zaman eleştirilere kulak asmadığını belirtti. Hayatın her anında karşımıza zorlukların çıktığını ve bizi asıl başarıya götürenin bu zorluklar olduğunu aktaran Erdem: "Sadece kulübümüz ya da futbol için değil, iş hayatımda da hep bu bilinçle hareket ettim. Zorlukları hep sevdim. Çünkü üstesinden geldiğimiz her zorluk bizi adım adım başarıya götürüyor." diye konuştu. Topuklu ayakkabılarıyla yeşil sahaya indiğinde eleştirilere maruz kalan Erdem konuşmasını şu sözlerle sonlandırdı: "Kadın topuklularıyla da sahaya iner ve başarı demek istedim. Her zaman bir hedefiniz, hayaliniz olsun. Bu futbol olabilir veya başka bir meslek olabilir, başarmak istedikleri ne olursa olsun sonunu görmeden vazgeçmesinler. Unutmayın, ancak vazgeçtiğinizde kaybedersiniz."

“Her şarkı bir his buketiydi”

Türk Pop Müziği’nin Avangardı:

Sezen Cumhur Önal

1960’lı yıllarda Türk Pop Müziği’nin öncülüğünü yapan Sezen Cumhur Önal, Türk ve yabancı şarkıcılara yaptığı aranjmanlar ve Türk besteleriyle 900’ün üzerinde şarkı sözü yazdı, sanat alanında birçok ödüle layık görüldü. Yüzlerce bestesi farklı sanatçılar tarafından okunan Sezen Cumhur Önal, 1985 yılından itibaren hazırlayıp sunduğu Müzik Yelpazesi programını 20 yıl boyunca izleyicisiyle buluşturdu. Radyo ve televizyonlarda şarkıları sunarken arka arkaya sıraladığı düşsel, duygusal ve şairane sözcükler ve şarkıcılar için kullandığı “çikolata renkli”, “kadife sesli”, “romantizm rüzgarları” gibi tanımlamalarla hafızalarda yer edinen 83 yaşındaki devlet sanatçısı Sezen Cumhur Önal, dinlerken dinlendiren sesiyle müzik yolculuğunu anlattı.

29 Ekim 1938 tarihinde Antalya’da dünyaya gelen Sezen Cumhur Önal, 1958 yılında gazeteciliğe başladı ve Tercüman Gazetesi’nin Beyoğlu muhabirliğini yaptı. 1960’ta İstanbul İl Radyosu’nda ‘Plaklar Arasında’ adında bir programla radyo yayıncılığı hayatı başladı. 22 yaşındaydı ve cumartesi geceleri yayına giren programın hem yapımcılığını hem de sunuculuğunu yapıyordu. Bir diğer radyo programının adı ise “Latin Dünyası” idi. 1985’ten itibaren TRT İçin efsanevi bir program olan “Müzik Yelpazesi”ni hazırlayıp sundu. Bu programın formatı onun “nostajii” kelimesi ile özdeşleşmesini sağlamıştı, çünkü sürekli olarak geçmişin beğenilen şarkılarını sunmakta ısrar ediyordu. Gençlik yıllarında tarih bölümünü okumak istediğini vurgulayan Önal, “Asıl amacım tarih

öğretmeni olmaktı fakat nasip olmadı. 900’ün üzerinde şarkı sözü yazdım. Birçok ödüle layık görüldüm. Paraya hiç değer vermedim. Benim için önemli olan manevi değerler oldu her daim.” diyor. Türk Pop müziğine yaptığı hizmetlerden dolayı devlet sanatçılığı unvanıyla onurlandırılan Sezen Cumhur Önal’ın yüzlerce bestesi farklı sanatçılar tarafından okundu. Fransa ve İtalya hükümetleri tarafından ‘Sanat Şövalyesi Madalyası’ ile ödüllendirilen Önal, sanat alanında birçok ödüle layık görüldü. İstanbul’da yaşayan efsane sanatçı Sezen Cumhur Önal, sanat yolculuğunu anlattı.

Müzik hayatınıza nasıl girdi?

Müzik hayatıma 1950 yılında radyo ile girdi. Radyo çok önemliydi o yıllarda. 12 yaşındaydım. Kahire’de Amerikan Sisi radyosu vardı. Orda şarkılar

dinlerdim. Çok sesli müzik önemliydi. Alaturka musikisine gönül vermiş sanatçılarımız tartışılmaz insanlardı. O dönemi anlatmak için kelimeler yetersiz kalır. Orhan Boran ve Tarık Yücel benim üstatlarımdı. Çok değerli insanlardı. Müzik kalbin tınısı, ruhun gıdası. Şarkıları sevdim, anlamlar aradım. Kendim anlamlar çıkardım ve besteler yaptım.

Türk ve yabancı şarkıcılara yaptığınız aranjmanlar ve sözlerini yazdığınız Türk besteleriyle 900’ün üzerinde şarkı sözü yazdınız. Size neler ilham veriyordu?

Gördüğüm iyilikler ve iyilik kavramının yanı sıra bana ilham veren en önemli etmen memleketimdi. Memleketimizde çok değerli insanlar, kıymetli sanatçılar var. Bana ilham veren en özel kavram değerdir. Her kalbin bir şarkısı vardır. Her insanın bir kendi değeri vardır. İnsanlara olan duygularımız yaradılışın bir armağanı. İnsanların farklı anlam arayışı, ruh güzelliğinin ifadesidir. Bazı insanlar zenginliği para sahibi olmayı ne yazık ki marifet sayarlar. Çok yazık bir şey

bu. Johnny Hallyday’in Ne Jouis Pas Ce Jeu La ve Anneau d’Or adlı iki şarkısına Türkçe sözler yazmıştım ve Hallyday bu şarkıları “Yeşil Gözleri İçin” ve “Altın Yüzük” adları ile Türkçe olarak plağa okumuştum. Az bulunan bir koleksiyon malzemesi olarak aşırı talep gören her iki şarkının da yer aldığı bu 45’lik plak Fransa’da bir açık arttırma’da 15 bin Euro’ya satılmıştı. Onun sesi bu kadar coşkulu, bu kadar etkili olmasaydı, ben bu şarkıları yazamazdım. Johnny Hallyday müthiş bir aşikti. Sylvie Vartan, sarı saçlı, yeşil gözlü, ufak tefek bu minyon Bulgar kızı, onu yüreğinden vurmuştu. Genç kuşağın hülyasındaki şarkıları süsleyen bu iki aşık, neredeyse simge olmuşlardı. Herkes bilir ki bu genç karı koca o zamanlar Paris’te aşkın markasıydı. Ben onları plaklarından tanımıştım. Sonra Paris’te karşılaştık. Güzel bir tesadüf eseri dost olduk. Bir defasında dostları Eddie Vartan, Long Chris ve Francis Dreyfus ile çalışırken Johnny’ye sordum: ‘Sana Türkçe şarkı yazmak istiyorum, ne dersin?’ Kahkahalarla güldü, ‘Neden olmasın’ dedi. Bu cevap Hallyday’in hayatındaki bir ilk sebebi oldu. Türkçe

Haber: Tülay Pala
Tasarım: Mehmet Uğur

şarkı söylemeyi deneyecekti. Gecenin bir saatinde içerden Johnny'nin sesi duyuldu. Bestelerimde, gönülleri büyüleyen sözcükler varsa duyarlılığı artıracak duyarlılığa seslenen değerler varsa ne mutlu bana.

müziklerini yaptım. Sacha Distel'in Chanson Orientale adlı şarkısının "Kime Derler Sana Derler" adı ile bir aranjmanını yapmıştım. Bu şarkı Yeşilçam sinemasında da kullanıldı. Şarkıyı hem "Babamız Evleniyor" adlı filmde, gazino sahnesinde dans eden

Birlikte çalıştığınız şarkıcılardan ve filmografinizden bahseder misiniz?

İtalyan şarkıcılar'dan Peppino di Capri, Mina, Tony Cuchiara, Peppino Gagliardi, Elsa Quatra, Mario Zelinotti ve Luigi Tenco; Fransız şarkıcılardan Johnny Hallyday, Patricia Carli; Türk şarkıcılardan Tanju Okan, Berkant, Özdemir Erdoğan, Selçuk Ural, Ertan Anapa, Kamuran Akkor, Ayten Alpman, Füsün Önal, Rana Selçuk Alagöz, Mehmet Taneri, Yavuz Özışık, Nilüfer ve Mavi Çocuklar ile çalıştım. 1964 yılında Kızgın Delikanlı, Meyhaneci/ Can Düşmanı; 1965'te Krallar Kralı, Tehlikeli Adam, Beleş Osman; 1966 yılında İntikam Uğruna, Affedilmeyen; 1974 yılında Çılgınlar isimli filmlerin

Ajda Pekkan söylüyordu, hem de aynı şarkıyı, Türker İnanoğlu'nun yönettiği Filiz Akın ile Ayhan Işık'ın rol aldığı "Kolejli Kızın Aşkı" filminde, Çolpan İlhan söylemişti.

"Aldığım ödüller yolumu daha da aydınlattı."

Müzik yelpazesi programınızla ilgili neler söylemek istersiniz?

Beni mutlu eden şey, o programda sunduğum şarkılardı. Eğer ruhunda kalbinin derinliklerinde, iyi niyetler taşıyan insanlar varsa, aşka gönül vermiş insanlara bir şeyler vermek, şarkılarda bir takım renkler izler bulmuşlarsa beni çok mutlu ediyordu. Çok iyi, çok güzel insanlarla çalıştım. Rayına uymuş bir tren gibi yapıyorduk işimizi. Batı müziği diye bir müzik yoktu, sadece Museviler, Yunanlılar, Rumlar dinlerdi işte. Enteresan olan o yıllarda dünyanın en iyi şarkıcıları gelip konser verirdi. Bir takım Türk sanatçılar yurt dışında müzik yaptılar. 20 yıl bu programa gönül verdim. O zamanlar Türkiye'de böyle bir müzik tarzı yoktu. Yaptığım işin bir değeri vardı. Her bir şarkı, her bir renk hepsi birbirinden ayrıydı, bir çiçek demetiydi. Onlar bir his buketiydi.

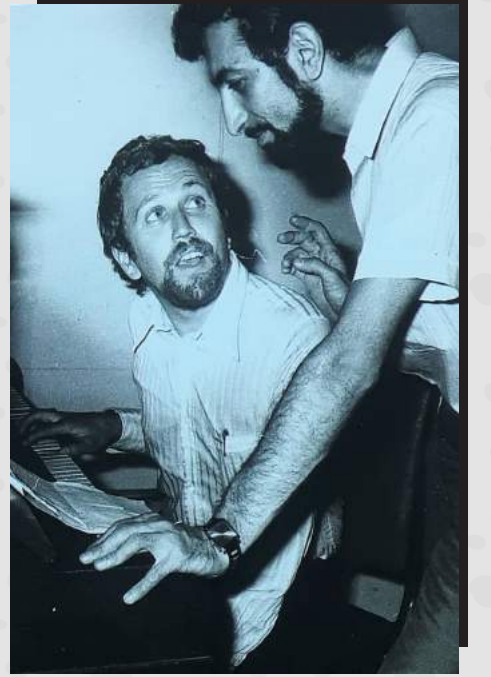
Birçok ödüle layık görüldünüz. Bu konu hakkında neler söylemek istersiniz?

Türkçe'yi güzel kullandığım için, "Türk Dil Kurumu Onur ödülü" aldım. Fransa ve İtalya hükümeti tarafından

"Sanat Şövalyesi Madalyası" ödülü yine Fransa tarafından "L'Ordre Des Arts Et Des Lettres"(sanat ve edebiyat şövalyesi nişanı) "C"hevalier" gibi birçok ödüle layık görüldüm. Türk Pop müziğine yaptığım hizmetlerden dolayı, devlet sanatçılığı unvanıyla onurlandırıldım. Hak ettim ve onun karşılığını aldım. İyi şeyler yaptığımı düşünüyorum. Kimseyi kandırmadım. Çok iyi, çok güzel insanlarla çalıştım. Hırsızlık yapmadım, arsızlık yapmadım. Hep doğru bildiğim yolda ilerledim. Memleketin hayrına elimden geleni yaptım. Aldığım ödüller yolumu daha da aydınlattı. Beni her daim onurlandırdı. İyi şeyler yaptım, karşılığını aldım. Karşılığını aldım lafının arkasında siz de varsınız aslında. Beni aradınız, beni merak ettiniz, sorup soruşturdunuz. Bu çok önemli. Sorduğunuz sorularla bana binlerce insanın duygularını ifade ediyorsunuz.

Sezen Cumhuri Önal sizin için ne ifade ediyor? Gelecek kuşaklara tavsiyeleriniz nelerdir?

Yaşamın zorluklarıyla mücadele, tartışma olmaz bir şey. Yaptığım işlerde, daima bir değer buldum. Boşa zaman harcamayı sevmедim. Sevmeyeceğim de. Dünyanın her yerinden insanlar çok rüşvet teklif ettiler kabul etmedim asla. Rüşvet verdiler bu plağı değil, şunu çal dediler kabul etmedim. Gençliğe güzel şeyler armağan etmenin tadını çıkardım. Onların alkışları benim için servetti. Onur duydum. İnsanları ihmal etmemek, küçük görmemek lazım. Haysiyetli bir dünyada yaşamın tadını çıkardım. Türkiye'nin en güzel seslerine, en güzel şarkıları sundum. Bizim zamanımızda insanlar daha özdü. Dünya başka bir güzeldi.

"Bütün dualarım seninle" diye bir şarkım var. Kız arkadaşım beni terk etmiş, ben dua ediyorum. Bu besteme insanlar şaşırmıştı. Ama yazdıklarım duygularımdı. İnsanları süsleyen zevkler, renkler farklı. Benim memleketimin insanı duyarlı, hisli ve anlayışlı. Çalışmak, okumak ruhumun derinliklerinden geliyordu. Millet denize giderdi. Koştur koştur ben kitap alır, okurdum akşama kadar. Yabancı büyük yazarların kitaplarını okurdum büyük bir keyifle. Tefrika yayınlardık hiç hata yapmazdım. Beni Babıalı'de yaşatmazlardı yoksa. Bugüne kadar yaptıklarımın, insanlara olan katkılarımın dolayı çok büyük mutluluk duyuyorum. O yıllar, bu yıllara göre çok üstün karakterli insanların yaşadığı bir toplumdur. Bugüne bakıyorum ve hayret ediyorum. Ama gelen yeni nesil Türkiye'nin kalbi. Okumayı, çalışmayı, üretmeyi bırakmasınlar. Onlara yürekten inanıyorum.

Kendisini savunmak için kick boksa başladı, şampiyon oldu.

Erkek arkadaşının fiziksel şiddetine maruz kalan İpek Dönmezer, kendini savunmak adına başladığı kick boksta şampiyon oldu. Geçirdiği sakatlık sebebiyle kariyerine Eskişehir’de kick boks eğitmeni olarak devam eden Dönmezer, savunma sporlarını her kadına tavsiye ediyor.

Haber: Azra KOÇAK
Tasarım: Mehmet UĞUR

Eskişehir’in Tepebaşı ilçesinde yaşayan 24 yaşındaki İpek Dönmezer, yaşamını Belçika’da sürdürürken 4 sene önce Türkiye’ye döndü. “Belçika’da yaşıyordum. Orada güzel bir hayatım vardı ve modellik yapıyordum. Fakat Belçika’da yaşadığım süre boyunca işimden dolayı memleketimden, ailemden uzaktım ve Türkiye’ye dönmeye karar verdim.” diyen Dönmezer, talihsiz olarak nitelendirdiği kendi hikâyesini şu sözler ile anlatıyor: “Şiddetin her türlü boyutu kadın yaşamını olumsuz etkiliyor, yaşam kalitenize etki ediyor her şeyden önce. Ben de bunu en yakınım, erkek arkadaşımın hastanelik olana kadar şiddet görenek yaşadım. Hem hastane hem iyileşme sürecim oldukça zorluydu. Psikolojik olarak çökmüş, hayata küsmüştüm. Kadına şiddete sadece haberlerden şahit olurken kendimin de bunu yaşamayı beni çok yıpratmıştı. Aslına bakarsanız çok korkunç bir şey; hani anlatılmaz yaşanır dedikleri gibi. Hiç kimsenin yaşamamasını diliyorum.” Psikolojik olarak kendini ayakta tutması gerektiğini belirten Dönmezer, sözlerine şöyle devam ediyor: “Erkek arkadaşım tarafından şiddet ile tanışmış, yakından bu olayı yaşamıştım. Yaşadıklarım kötüydü ve vücudum iyileştiğinde bile aklımı kurcalayan şeyler vardı. Sürekli kendimi sorguluyordum, kızırıyordum ve iyi değildim. Bir süre psikolojik destek aldıktan sonra beni oyalayacak şeyler ile uğraşma kararı aldım. Sonucunda da meraklandığım kick boks sporuna başladım. İlk olarak hırslımla baş etmeyi ve kendimi savunmayı öğrendim, kick boks ile hayata döndüm diyebilirim.”

Belçika’da şampiyon oldu

İpek Dönmezer, gördüğü şiddet sonrası başladığı sporda savunma

teknikleri ile karşısındakini yaralamadan, nasıl etkisiz hale getirebileceğini öğrenmesinin ardından tekrar Belçika’ya giderek müsabakalara katıldığını söylüyor. Müsabakalarda çeşitli dereceler kazandığını ekleyen Dönmezer, sözlerine şu ifadeler ile devam ediyor: “İlk olarak Belçika’da turnuvalara katıldım, birçok maça çıktım ve dereceler kazandım. Ardından üç galibiyetim nakavt ile gerçekleşti ve son olarak şampiyon oldum. Sonrasında sakatlık yaşadım ve bir sene boyunca dinlenmek zorunda kaldım. Tekrar sporcu olarak devam etmek istedim ama maalesef sakatlığım buna müsaade etmedi.” Yaşadığı sakatlığın ardından tekrar Eskişehir’e döndüğünü aktaran Dönmezer, eğitim aldığı akademiye giderek lisansının çıktığını ve katıldığı kuşak sınavı ile uzmanlığını aldığını söylüyor. Şimdilerde aynı akademide eğitmen olduğunu belirten Dönmezer: “Kick boks ve muay thai sporlarında hoca olarak devam ediyorum. Hazırda devam ettirdiğim bir mesleğim olmasına rağmen bunu bırakmayı asla düşünmüyorum. Çünkü uzmanlık almam, hoca olabilmem 4 yıl sürdü.” diye konuşuyor.

“Benim o gün kendimi savunmak gibi bir şansım olmadı ve kendimi çok suçladım”

Kick boks sporu ile hayatının değiştiğini belirten Dönmezer, savunma sporu bilmenin kadın için önemine vurgu yapıyor ve sözlerine şöyle devam ediyor: “Bir erkeğin gücü ile kadının gücünü kıyaslayamayız. Benim o gün kendimi savunmak gibi bir şansım olmadı ve kendimi çok suçladım. Dolayısıyla bu spora bana iyi gelmesi ve

kendimi savunmayı öğrenebilmek için başladım. Savunma tekniklerini öğrendiğimde bir insanı yaralamadan, ona zarar vermeden de etkisiz hale getirilebileceğini gördüm. Bu şekilde psikolojik olarak iyileştiğimi fark ettim. Müsabakalara katılan, derece alan ve şampiyon olmayı başarmış bir kadın oldum. Artık kendime sevgilisinden şiddet görmüş biri olarak bakmamayı öğrendim ve bir kadın olarak özgüvenim arttı.”

“Savunma sporlarının felsefesi insanı hayatta tutma amacıdır”

Antrenör olarak çalıştığı akademide kadınlara savunma dersleri

verdiğini ekleyen Dönmezer, sosyal medya üzerinden destek mesajları aldığını belirtiyor. Gelen destek mesajları arasında kendisinden eğitim almak isteyen kadınların da olduğunu vurgulayan Dönmezer, konuşmasını şu ifadeler ile sonlandırıyor: “Savunma sporlarının felsefesi insanı hayatta tutma amacıdır. Bende bu amaç doğrultusunda 20 kadın sporcu ile çalışıyorum. Aralarında şiddet görmüş kadınlar var. Biz, ne kadar çok kadına ulaşabilirsek şiddetin önlenmesine o kadar çok desteğimiz olur. Her kadın bunu yapabilir, en azından özgüvenlerini kazanmaları için olası bir durumda savunma tekniklerini bilmeleri onlara güven verir. Keşke bunları bilmek zorunda hissetmesek ama içinde bulunduğumuz şartlar bizleri buna mecbur bırakıyor. Bu şartlar dolayısı ile kendim ve hemcinslerim için mücadelemi devam ettireceğim. Bu anlamda savunma sporlarını her kadına tavsiye ediyor ve destek almak isteyen herkese elimden geldiğince yardım etmeye de devam edeceğim sözünü veriyorum.”

